

I A P

1771

I. 82.

Acta Concordiæ,

INTER PAVLVM KYR-
MEZERVVM: PASTOREM ET DE-

canum Hunnobrodensem, Nomine totius Contubernij
Ecclesiastici Hunnobrodensis Ministrorum:

ET INTER SENIORES EORVM,

qui sibi olim nomine Fratrum legis Christi placuerunt:

Nunc autem titulo Seniorum & Ministrorum Ecclesiæ

fratrum, puram doctrinam Euangelij per Bohemiam,

Morauiam, & Poloniam, docentium, gaudent.

Vulgo Valdenses appellantur.

DE DIRVENDO PARIETE IN VI-

nea Domini, quem isti ponunt, & vt in vnum illud so-

lidum Corpus Ecclesiæ, Cuius vni um est Caput

IESVS CHRISTVS Dominus Crucifixus,

mortuus, sepultus & resuscitatus, vtriq; coalescant.

E P H E S: 4.

Vnum Corpus & vnus spiritus, sicut vocati estis in

vna spe vocationis vestre, vnus Dominus, vna fides, vnum

Baptisma, vnus Deus & Pater omnium, qui est super

omnes, & per omnia, & in omnibus notis.

Anno M D LXXX.

PET: BOQ: BITVR:

Quid enim conuenientius & iustius, quàm ut qui Christo fidunt, quiq; ex ipsius schola & familia se esse profitentur, ab ipso cognomentum accipiant, & retineant, cognominenturq; Christiani?

Ad Lectorem P. Kyrmezerus.

Veritas fucō orationis non indiget, sed simplicitate & sinceritate: Sis itaq; pie Lector æquus Iudex simplicis stili in hoc scripto.

MATTH: 11.

Cui autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes conæqualibus suis, dicunt: cecinimus vobis & non saltastis: lamentauimus vobis, & non planxistis.

2. TIMOTH: 2.

Sed firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Cognouit Dominus qui sunt eius. & discedit ab iniquitate, omnis qui innocat nomen Domini.

PRÆFATIO.

OMNIBVS IN

NOMINE DOMINI NOSTRI
IESV CHRISTI, qui est cum Deo
Patre & Spiritu sancto Deus benedictus super
omnia, ab æterno in æternum, baptizatis in va-
nam fidem, & spem resurrectionis ad vitam
æternam & societatem hæreditatis regni coele-
stis: Ministris, & quibus ministratur, in refor-
matis eius diuina clementia, sanctæ eius Catho-
licæ Ecclesiæ, orthodoxis cœtibus, qui sunt in
Pannonia, Bohemia, Morauia, & Polonia,
Fratribus in eodem Domino nostro multum dia-
lectis & honorandis: PAVLVS Kyrmezerus
Pannonius: Minister Domini nostri IESV
CHRISTI vilis & indignus, in sancta eius
Ecclesia, quæ est Hunnobrode, Eiusdemq; Con-
tubernij Ecclesiastici Decanus, conser-
uus & confrater vester: Bea-
tam illam vitam in coelesti

Regno ex animo
precatur.

Vantum Natura nostra
duce, post horrendum
& tristissimum illum
lapsum primorum pa-
a ij ren-

PRÆFATIO

rentum nostrorum, à Vineâ Domini abhorreamus, honorandi & plurimum dilecti fratres in Domino, mihi & vobis omnibus incognitum nō potest esse, nimirum ex verbo Dei, sacris Prophetarum & Apostolorum scriptis comprehenso, testante idipsum quoq̃ nostra vniuscuiusq̃ mente, cogitatione, viribus, conscientia, & tota vita edoctis. Constat enim, nisi ex gratuita misericordia optimi nostri Dei, & benignissimi Patris in Christo, veri illius locupletissimi patrisfamiliâs, vocati fuerimus, vt nos nostra sponte exterius maneamus, & stemus perpetuo ociosi; deinde verò etiamsi intus simus, si tamen non abs eodem clementissimè nobis datū fuerit, nihilominus fiat, vt aut nolimus, aut non possimus quicq̃ operari: ad hæc si quoq̃ laboremus, tamen id faciamus vel inuiti, vel oscitantes, vel aliter quàm facto opus est, aut Patrisfamiliâs volet, atq̃ ita quod ille ait:

*Nitimur in vetitum semper, cupimusq̃ negata.
ô igitur*

PRÆFATIO.

ô igitur nos miserrimos, infortuna-
tissimos, & perditissimos omnes:

Quid tamen, fratres, desperabi-
musne: absit. Quis enim intentabit
crimina aduersus electos Dei: Deus
est qui iustificat, Quis est qui eos con-
demnet: Christus est, qui est mortu-
us, qui & resurrexit, imò qui in cœ-
lum assumptus est & interpellat pro
nobis. Gaudete itaq; mecum fratres,
exultate, & dicite mecum laudem Deo
Patri, & Christo filio eius. Huic quòd
est mortuus propter peccata nostra,
& resurrexit propter iustificationem
nostram, & cum carne sua, cui imor-
talitatem dedit, naturam non abstu-
lit, penetrans cœlos, consedit ad dex-
teram Dei, atq; pro nobis interpel-
lat, ut sicut ipse in hereditatis suæ so-
cietatem nos nunq; pmeritos adsci-
uit: ita clementissimus Pater cœlestis
id ratum habeat, nosq; pro suis filiis
& heredibus, fratribus & coheredi-
bus vnigeniti charissimi sui filij ag-
noscat, & suscipiat: Ipsi autem Deo
Patri, quòd precibus filij sui annuens,

PRÆFATIO.

nos iniustos iustificat, & iustificatos in gloriam sui coelestis regni, ex quo in nostris illis primis parentibus iniustis omnes simul iniusti, iustè & dignè sumus eiekti, misericorditer suscipit, tandem ad seipsum à dño nostro adductos intromissurus, & recepturus. Hoc certocertius in omnium credentium cordibus testat̃ sanctus ille ab utroq; procedens veritatis spiritus, docens eos externè per sacrum verbum Dei, & internè sua viuifica potentia clamare cum sum̃a fiducia Abba Pater. O nos iam foelicissimos & beatissimos: ô quam ineffabilis, immenla, infinita, inexhausta, & nunq̃ satis dignè celebranda misericordia, cum sum̃a altitudine, latitudine, & profunditate diuitiarum, sapientiæ & scientiæ benignissimi patrisfamiliâs, qui nos natura ociosos extra suam vineam stantes, & solus vocat, & solus introducit, imò solus etiam dat ut & uelimus & possimus ducentem sequi, introire, & operari.

Om-

PRÆFATIO.

Omnesne autem simul & semel vocat: Non certè, siquidem ita docet filius ille Patrisfamiliâs, vnicus & solus Heres Vineę paternę, verus & legitimus, Dñus noster *IESVS CHRISTVS*, varijs parabolis, inuitatorum videlicet ad nuptias dilectissimi filij sui abs *Matth: 22.* ter maximo illo rege: conductorum *Matth: 20.* & missorum in vineam: vocatorum *Luc: 24.* ad magnam illam cœnam, &c: Quòd nimirum vocentur successiuè, alij prius, posterius verò alij, quoad mundus durauerit.

Habent igitur quo gloriari possunt vocati priores præ posterioribus ad deuinciendum sibi Patremfamiliâs, ut ipsis ampliorem mercedem reddere cogatur: Arbitrantur ipsi id quid animũ Patrisfamiliâs p rationis suæ metientes modulo, se ppter ea q̄ diutius laborassent, & pondus atq̄ æstũ diei portassent, plus accipere debere, alijs aut deberi minus: Tamen cum non sint cogitationes Dei, sicut cogitationes hominum, arbitrato suo frustrantur, idq̄ non immeritò: Non em̄
a iiij est

PRÆFATIO.

est ullius vel personę, vel operę apud hunc iustissimum Patrem familiars respectus, neq; multum est sollicitus veniat quis prior vel posterior, laboret sanè plus, minusue, intentius aut remissius. Pares idcirco utrosq; facit, rumpantur etiam illa murmurantiũ aduersus eum. Nunquid autem in hoc situm putas quod quis velit, aut currat: nonne ex vnico vocantis & miserentis benigno oculo id totum pendet: Solus quippe miseretur eius cuius vult misereri: quemq; vult reijcere, eum induratum reijcit. Estne ergo quod quis velit dicere: cur ita facis: Quis eius voluntati audet vel potest resistere: durum est enim contra stimulum calcitrare: Nihil itaq; certius, quàm quòd solus semper vincat, iudicet sanè vel iudicetur. Atq; hinc fit ut nouissimi fiant primi, & primi nouissimi, siquidem multi sunt vocati, pauci vero electi.

Quid tum postea: omnesne vocati in vineam, in eam introeuntes, atq; laborantes in ea, eius fructus dant suo

PRÆFATIO.

suo Dño: Nihil minus profectò: nam
idem q̄q̄ inuit filius Patrĩfamiliãs in
parabola, de hoc ipso differens, agri-
colas videlicet illos, quibus vinea pri-
mò statim est locata, non tantũ apud
se fructus retinuisse, sed insup lega-
tos dñi cepisse, tenuisse, cedisse, lapi-
dasse, & occidisse: imò quod plus est,
ipsum heredem vineę, vnicum filium
Patrĩfamiliãs, quàm primũ ab eis
visus est, apprehensum, & extra vi-
neam eiectum, tandem indignis mo-
dis crudelissimè sine omni commise-
ratione interemptum ab illis frugi,
scilicet, agricolis. Horrendum faci-
nus: ô mali malè perdendi agricolæ:
Quid aut̄ ad hæc Paterfamiliãs: quid
putas: veniens indignabundus, scele-
stos istos eiecit, nec iniuria, & missis
suis exercitibus homicidas malè per-
didit, ciuitatem eorum succendit, &
vineam suam alijs, qui suo tempore
ei fructus redderent, elocauit, ô fa-
ctum optimè, & sapientissimè, atq̄
iustissimè:

a v

Nunc

PRÆFATIO.

☉ Nunc quid velim, fratres in Domino multum honorandi, & charissimi, paucis accipite.

Deus Pater æternus, coæterni, consubstantialis & vnigeniti filij sui Domini nostri *IESU CHRISTI*, locupletissimus ille Pater familiâs, Dominus cœli & terræ, reiectis iustè Israelitis, primis suæ vineæ, sanctæ Ecclesię, cultoribus, miserimas Gentes, (quæ olim erant sine Christo, alienatæ à conuersatione Israelis, hospites Testamentorum Dei, non habentes promissionis ullam spem, ex quibus nos omnes sumus) à longè vocauit, conducens eos & mittens in vineam suam, ut & fideliter laborarent, seduloq; atq; ei fructus suo tempore darent: nõ tamen omnes semel & simul vocans, sed successiuè vsq; in hodiernum diem, put eius solius benignitati est visum, certo videlicet tempore, numero, loco, & gradibus, idq; multoties ita, ut vix reliquiæ & vineę & colonorum appareant (q non adeo diu sumus experti) neq; tamen id alia,

lia.
fa
vo
uo
ut
rab
lat
pe
ma
em
no
V
qu
ex
m
co
ma
ni
na
tu
Pa
Si
fig
su
&
en

PRÆFATIO.

lia, quàm certa ipsius Patrisfamiliàs
sapientissimo arbitrio & liberrima
voluntate. Sæpe autem propter male-
volentissimas & nocentissimas feras,
ut eorum imitem & non satiandam
rabiam ac voracitatem aliquantisper
lateant, atq; abs talibus bestijs non
perdantur. Non secus quam si Gem-
mæ fertilissimæ vitis lateant seu a hy-
eme in ipsis palmitibus absconsæ, &
non protrudantur ante tempus iustū.
Verno tamen oportuno illo tempore,
quæ satis diu latitarunt, emergentes
extra sese proripiant, ex quibus de-
mum pulcherrimæ vux summa cum
copia proueniant, quotidie magis ac
magis auctæ, tandem conspectui om-
nium seipsas iam maturæ & succiple-
næ exponentes, non ut videantur tan-
tum, Sed ut vberem quoq; fructū suo
Patrifamiliàs sumè gaudenti reddāt.
Similem fuisse sortem sanctæ Eccle-
siæ Domini nostri **IESV CHRISTI**
superioribus temporibus omnes piæ
& sanæ mentis non negabunt. Factū
em̄ fuit ut solius Christi Dñi, Regis
&

PRÆFATIO.

& Pontificis nostri vnici & fortissimi
protectoris Ecclesiæ suæ bonitate, &
summa erga eam misericordia, reli-
quæ membrorum eius in Cymernis
illis tenebris densissima quasi nebula
obrutæ & tectæ, ineffabili eius sapi-
entia fuissent inuisibiles, atq; ita tutè
mansissent à furore luporum, vrsorū,
leonum, &c: patefaciendę postea.
Commodo videlicet tempore, quan-
do soli capiti visum fuerit.

Ecce autem venit iam ô fratres, ve-
nit exoptatissimus ille dies, quo inui-
tis & frustra renitentibus, imò id do-
lentibus oculis intuentibus furis in-
ferorum, totiusq; eorū satellitū, non
iam inuisibilis, sed nimis conspicua,
& amplissimè sese dispergens & dila-
tans Ecclesia sancta orthodoxa, in v-
niuerso ferè orbe facta est, fitq; magis
magisq; quotidie. Quid tamen in ip-
sa nunc agatur, penitus mecum, fra-
tres perpendite, namq;:

Orbis ut inconstans, sic nil constantis in ipso est.

Vinea est vnus patrisfamiliæ vni-
ca, habens vnicum verū & legitimum
here-

PRÆFATIO.

heredem, fuit quoq; ipsa vnica tantū
cincta & septa sepe, sicut etiam nunc
est, in ea tm̄ olim paries fuit altus &
fortis, quem nemo planè ulla vi, astu,
industriaue potuit transcendere. Qui
aut̄ olim paries fuit, postea esse desijt,
demolitus em̄ est eū Architectus ipse
optimus patrisfamiliās ille vnicus fi-
lius, q̄ etiā vult ut posthac nemo ho-
minū in ea aliū ponat extruatue. Sed
ut omnes agricolæ simul habitantes,
mutuas sibi opas in excolenda ea tra-
dant, consilia sua omnia, viresq; om̄es
in com̄une conferant, atq; simul ritè
eam excolant. Nihilominus tm̄ vide-
tis mecum, fratres, iam dudum in ip-
sa vinea parietem positum à plurimis
operarijs in eadam existentibus, p̄ci-
puè aut̄, ut nunc ceteras taceam, in hi-
sce nostris regionibus Morauia, Bo-
hemia, & Polonia, & ab illis quidem
qui arbitrant̄ se in eandem priores vo-
catos & missos, (Valdensicos socios
dico) q̄ nos potius eis dabimus, quàm
quòd cum eis hac de re philauticè con-
tendere velimus, neq; eis id inuide-
mus,

PRÆFATIO.

mus, ipsi sibi tantum non inuideant. Proinde siquidem nos quoque, qui sumus extra eorum externam societatem, reformatorum coetuum Ecclesiae Christi, docentes & discentes, vocatos & missos, isti, nisi nimium impudentes esse velint, negare non possunt, incumbit nobis omnibus vna eademque cura & sollicitudo, ut inuito illo legitimo herede, in eius vinea parietem ponere non presumamus, ponique non patiamur, quinimo si abs quocumque positum esse nobis comptum fuerit, nos mature manibus pedibusque contra eamus.

Facite igitur vos oro atque obtestor, fratres, ut quemadmodum ego in nomine legitimi heredis, ad demoliendum parietem istorum, vnam manum cum meis contubernalibus admoui, ita vos alacres & imterriti nos sequamini, & istos exstructores parietis, nobiscum adhortemini, ut mentem Patris familiaris, & legitimi eius Haeredis penitus considerent, atque de lapidato suo pariete, nobis sese rursus coniungant, ex nobis enim exierunt, utque collatis consilijs,

2. Cor: 10.
Arma militie nostrae non sunt carnalia, sed potentia à Deo &c:

filijs,

PRÆFATIO.

filijs, coniunctisq; animis & viribus,
illis malis bestijs vastantibus vineam
Domini, nos simul opponamus et eas
pfligemus, inq; ea strenuè & fideliter
laboremus, ritè & decenter eam exco-
lentes, quo flagitanti olim patrifami-
liâs, eiusq; dilectissimo filio, vberem
fructum referamus, ipseq; nos beni-
gnissimis oculis intuens, pro sua bo-
nitate & clementia, ppter illum vni-
cum suum Filium, in æternum suum
gaudium introducat.

Quamuis aut isti, q; parietem ponunt,
& à ceteris agricolis seiplos separant,
iustas eius facti rationes olim habu-
isse passim in suis rapsodijs p̄tendant,
q; olim Nouatianos (quoq; & ceteros
eius fecis factitasse didicimus) atq;
sumis illis viris exterar; regionum
idem psuadeant, nosq; illis aliq;
do hoc concedere possumus:

nunc (postq; ipsimet, nisi obstinate ca-
ci sint, videant, et nisi affectatè puerfi
sint, fateri cogant, illud q; antehac fu-
isse putant, desisse, nosq;
nostris cœtibus Ecclesijs

PRÆFATIO.

hīs q̄s docemus, sum̄is & infimis, esse
membra Ecclesiarum illarū, de quibus
Valdensis socij in p̄fatione suæ Con-
fessionis, inter cetera ita scripserunt:
“ Etsi aut̄ agnoscimus, q̄ per Husum, et
“ successores eius dñus fecit in terra no-
“ stra, initia tantū q̄dam fuisse, neq̄ cū
“ hīs comparanda, quę postea in Electo-
“ ratu Saxonix, & Schola Vitebergen-
“ si, viri Dei Martinus Lutherus & Phi-
“ lippus Melanthon, & alij p̄ij & docti
“ alibi p̄stiterunt, qui Corpus doctrinæ
“ Christianæ instauratæ constituerunt
“ integrū & eruditè conscriptum &c.)
“ Quamobrem parietem suum destru-
“ ere, ad nos reuerti, & sese nobis con-
“ iungere nolint, nos neq̄ scimus, neq̄
“ ipsi apertè nobis demonstrant, imò
“ nobis ad id inuitati, admoniti quoq̄
“ a sum̄is quibusdam viris exterarum
“ regionum, ipsi q̄q̄ idem sanctè pro-
“ mittentes in fine sui cuiusdam Bohe-
“ micè editi scripti, (in quo ponūt octo
“ rationes quare in nostra templa
“ seu bona conscientia
“ facere reluctantur.
“ Inte-

In
cel
pu
co
sup
lin
fol
De
los
os
ne
rā
ne
de
an
de
ce
ce
ce
cr
de
no
ne
ri
li
R

P R Æ F A T I O.

Interim tamen apud sua mancipia nō
cessant sibilare, se solos Euangelium
purè docere: inter eos esse sumum
consensum, eorū ritus non esse ullis
supstitionibus farcinatos: eos discip-
linam Ecclesiasticam verè exercere:
solos esse absolutissimè obsequentes
Deo: totamq; vitam ad eius nutū se so-
los instituere: ac ppter ea solos esse fili-
os Dei, & fratres Christi. Cæteros om-
nes qui in eorum societatem non iur-
rârunt, nihil tale habere, vel exequi,
neq; tales esse. Bona verba, dñi Val-
densici socij: Sed iudicent omnes pñ,
an satis sit istos talia dicere, nisi etiam
demonstrent: Et an Christicolas de-
ceat sese solos ita extollere & suspi-
cere, ceteros autem deijcere & despi-
cere: Euangelium ipsos docere: Sa-
cramenta administrare: in Christū cre-
dere: filios Dei & fratres esse Christi,
nos nunq; negauimus, neq; negamus
neq; inuidem⁹ ipsis, sed Deū ob id glo-
rificantes. Cū aut Christo Dño cœ-
li & terræ, suęq; Ecclesiæ, id testante,
Regnum Dei nō veniat cū observa-
b tione,

PRÆFATIO.

tione, illud esse apud eos solum, diffi-
temur, credentes ad nos quicquid aduenire.

Quapropter oramus & obsecra-
mus omnes quorum interest: Magistrat-
us verò Christianos in primis sumos
& infimos, custodes utriusque tabulae
Legis diuinæ, quibus serià ratio de
subditis Deo est reddenda, constitu-
ant nobis arbitros pios, doctos, gra-
ues, modestos, sapientes, non indulgen-
tes, affectibus, non preoccupatos quis
falsa opinione, aut præiudicijs, conferan-
tur, æqua lance utrorumque nostrum
doctrina, ritus sacri, disciplina Ecclesi-
astica, & politica, vita & conuersatio
domi, forisque, honos Magistratui debi-
tus, &c. Et toti erit conspicuum mundo,
verene ista præstendant, quod sibi nunc me-
tuant, & an rectè metuant, posterius autem
nostri ista meliorescibunt, et iudicabunt.

Sed vos iam diutius honorandi &
dilecti in Domino fratres, detinere nolo,
quin vos doceam quid in nostro Con-
tubernio cum istis inceptum sit agi,
& quid apud ipsos hucusque sit effectum.
Videbitis autem primò Epistolas no-
mine

PRÆFATIO.

mine huius Contubernij Ecclesiastici
ad Valdensicæ societatis antistites
scriptas, & quas ipsi rescripserunt, al-
ternatim positas: deinde Confessionē
nostram Fidei, & doctrinæ Christia-
næ, adiunctam conspicietis: subiici-
mus autem ista omnia pię & dextræ
censuræ omnium in orthodoxa Eccle-
sia Dñi nostri *IESU CHRISTI* do-
centium. Certè non nostra id solum
refert, qui in his regionibus, in eorū
societatem non iurauimus, sed omni-
um (quicumq; & vbicumq; locorum
sunt) iuniorum & infimorum, docen-
tium, & discentiū, in templis & scho-
lis, præcipuè verò eorum à quibus nos
ea q̄ docemus, Deo dante didicimus,
& qui nobis ad id ritè vocatis comen-
dant sacrū ministerium Ecclesiasticū,
eos enim isti tacitè in nobis confodi-
unt & condemnant. Hoc aut̄ satis est
dilucidum ex eo, quòd sese à nostris
templis (in quibus Dei beneficio pro-
fligata idolatria & superstitionibus,
nos ex scriptis Prophetis & Aposto-
licis, à nostris Præceptoribus edocti,
b ij solum

P R A E F A T I O.

solum Christum Salvatorem omnium
credentium predicamus, eum esse Me-
diatorem & deprecatorem nostrum, atque
sufficientissimam victimam pro no-
stris, imò pro totius mundi delictis
affirmamus. Poenitentiam & remis-
sionem peccatorum in solius nomine do-
cemus, Sacramenta iuxta eius institu-
tionem administramus, &c.) separent,
& peculiare domos cum splendido lu-
xu, Monasteria pristina, imò ferè do-
mos Principum vel Baronum superante, su-
is conventiculis exstruere non cessent,
ad haec neque ad nos venire vocati, neque
nos ad se vocare vel admittere, velint

Oro autem ex toto pectore, domi-
num nostrum *IESVM CHRISTVM*
vivi & aeterni Dei, atque intacte virgi-
nis unum & eundem filium, verum Emanu-
elem, qui est solus verus & legitimus
heres vineae paternaë, in cuius manu
sunt corda omnium hominum, summorum
& infimorum: regat clementer & in-
clinat per suum & patris sanctum Spi-
ritum omnes docentes & discentes in
sanctos sancta eius Ecclesia, ut in eum
solum

PRÆFATIO.

solum & vnicum cuncti credamus, in
solum respiciamus, atq; in nostro mu-
nere fidelissimè ei seruiamus. Præser-
tim verò, ut omnia quæ ad dissidia atq;
distractiões, & turbendam tranquil-
litatem & pacem in ipsius vinea nos
incitant, spontè à nobis proijciamus
& in vera, ipsi grata atq; ab ipso man-
data & nobis salutari pace, concor-
dia, coalitione, & vnitate, eam nostræ
fidei commissam, ritè excolamus, ipsiq;
soli & vnico animarum nostrarum
curatori, atq; legitimo vineæ paternæ
Heredi copiosum fructū adferamus.

Vt quando venerit ad iudicandum
vivos & mortuos, suos omnes ser-
uos ex ineffabili gratia, in suū & pat-
ris sui cœleste regnū introducat, Am̃.

Interea tm̃ fratres, nr̃m officiū q̃sq;
sedulo in timore eius faciamus, neq;
ullam occasionē demus, ob quā sacrū
Ministeriū nobis com̃endatum, apud
quenq; malè audiat. Dabimus em̃ oēs
dño nostro rationem, serui aut̃ neq; et
scelesti poenas.

VENI CITO DOMINE IESV.

EPISTOLÆ ALTER.
EPISTOLÆ
ALTERNATIM
SCRIPTÆ.

Prima Epistola Broda ad Val-
densicos socios missa.

Paulus Kyrmezerus nomine Contu-
bernij Ecclesiastici Brodenſis.

Venerabilibus in Christo viris, An-
tistitibus Societatis Fratrum Val-
densium, in inclito Marchio-
nati Moraviæ, amicis
dilectis, S. D.

Quam præstans, necessarium, & utile om-
nibus hominibus, semperq; sit verbum
Dei, vix ullam mentem humanam perpendere,
aut eloqui humanam linguam posse, vobis quoq;
Venerabiles viri, optime constare non est dubi-
um. Videntes enim ærumnose huius vitæ om-
nium generum afflictionibus, & calamitatibus
pressos, non tamen omnino absque, unde, queso
dulcius solamen petere illos posse persuaseritis ijs-
dem, quam ex verbo Dei? Intuentes aliquem
ad

NATIVITATIS SCRIPTÆ.

ad veram fidem, ad piam & honestam vitam,
ad serviendum Deo in iustitia & sanctitate, atq;
ad gratitudinem ei dilectione quoq; proximi de-
clarandam, incitari cupidum, qua, oro, ratione
commodiore à tali id fieri existimaveritis, quàm
si ex verbo Dei id didicerit? cognoscentes aliquē
Satanae vasfriciem summa truculentia plenam
effugere, eius maxime noxijs insultibus non fru-
stra reniti, in eius nocentissimis cassibus non irre-
tiri, vel irretitum sese expedire, aut ad eternam
perniciem in eius regnum densissimis tenebris,
igne non lucente, sed tantum ardente & vrente,
atq; ineffabili cruciatu in eternum torquente,
miserabili eiulatu, & dentium stridore horridis-
simo vndequaq; exundans, non cyci, adniten-
tem: nonne annueritis eum necesse habere ut ex
verbo Dei ad id instruatur? Animadvertentē
tes aliquem veram viam salutis cognoscere, in
ea recte procedere, ad portum eternae beatitudinis
adpellere, deniq; in gloriosissimum regnum Dei
Patris coelestis intrare, atq; ibi cum Deo vno &
trino, cum sanctis Angelis, & cum omnibus elec-
tis, perpetua vita, ineffabili luce, summa con-
solatione, maximo gaudio, & non finienda glo-
ria frui, anhelantem, quid, precor, illi suaseritis,
quàm ut ex verbo Dei, quopacto ad id aspirare

b iiii

queat.

EPISTOLÆ ALTER.

queat, doceri se patiatur? Omitto multa alia, hoc
unicum addo: Vt cunq; etiam Deus innumeris
bonis & maximis commodis per dilectissimum
vnigenitum, coeternum & consubstantialem fi-
lium suum Dominum nostrum **IESVM**
CHRISTVM, genus humanum cumula-
tissime exornauerit, poteritisne tamen certo vos
bis persuadere, nullam vel notitiam tantorum be-
neficiorum apud homines vigere posse, vel deside-
rium minimum etiam eos posse tangere, non præ-
lucente verbo Dei? Quid igitur? dicetis in tota
rerum natura quicq; dignius, præstantius, præcia-
osius, magis necessarium, aut magis utile inue-
niri, solo verbo Dei? Nonne quoq; audacissime
affirmabitis homines habentes verbum Dei, il-
lud nocturna, diurna versantes manu, ore &
corde sedulo, sincerè & indefessè meditates, ei
verè & ex animo credentes, atq; ad solius nutum
vitam & mores utq; maximè accommodantes
& componentes, foelicissimos & beatos esse? Ta-
les enim Deum diligere, à Deo diligì, atq; De-
um apud se habitantem sentire, num negabitis?
attestante hoc veritate ipsa omnium credentium
Salvatore. Fœdus beatum; Dominus **IESVS**
cum talibus paciscitur, se eorum esse fratrem, &
affirmat se tales quoq; pro fratribus suis, & con-
hære-

NATIVITATIS SCRIPTÆ.

heredibus regni paterni adsciscere: de qua re ne
vel minimum dubitent, Archam ipsis dat suum
sanctum Spiritum, qui eos interea per verbum
& Sacramenta doceat, consoletur & confirmet.
Econtra, terq; quaterq; miseros & infœlicissi-
mos esse illos, qui verbum Dei non habeant, non-
ne assenerabitis? sors deploratissima: Deus à ta-
libus recedit, seu potius apud eos nunq̄ habitat,
suntq; mancipia Sathane, mittendi tandem in
eternum illum nunq̄ extinguendum ignem Ge-
henne, Diabolo & angelis eius paratum, in om-
ne ævum illinc non extrahendi. Ne me autem
vobis videtur non indignum, horum tam mise-
ram sortem seriò cogitare, talibus maxime con-
dolere, eorum calamitatem deplorare, atq; ar-
dentibus votis Deum orare, ut pro sua nunq̄ ex-
haurienda bonitate, talium misereri, & sicut
vult omnes homines salvos fieri, & ad cognitio-
nem veritatis suæ venire: ita verbum suum ta-
libus dare, & suo spiritu eos illuminare, quò illud
ipsum verbum vera fide amplecti, & salvi fieri
possint, propter Dominum IESVM CHRIS-
TVM, non dedignetur? Illorum quoq; fœ-
licitatem nonne putatis dignam consideratu?
Quapropter etiam iudicabitis illis esse congratu-
landum, atq; ut talis fœlicitas perpetua eis fiet,

b v

prea

EPISTOLÆ ALTER.

precandum, imò ex animo etiã pro ijs orandum, ut quod Deus in illis hìc pro sua paterna misericordia cœpit, tandem quoq; clementissimè perficiat, & in æternum tali beatitate eos potiri, & secum frui, dignetur.

Sed hìc Cardo totius summæ vertitur: nam accuratissimè est circumspiciendum, vbinam terrarum, locorum, gentium, populorum, atq; linguarum verbum Dei habeatur. & purè doceatur, vbi verò secus. Hic labor, hoc opus, hæc diuersitas existimationum est:

Postq̃ sancti Apostoli Domini nostri IESV CHRISTI primæ illæ Columnæ sanctæ eius Ecclesie, ab ipso Domino missi fuissent, ut in vniuerso orbe terrarum Euangelium eius prædicarent, verbum Dei ibi fuisse, vbi ipsi prædicauerunt, quis, nisi impius, inficias ibit.

A tempore Apostolorum ad mille quingenta eos annos, si quis ausus fuerit dicere, verbum Dei planè sublatum fuisse, vel extinctum, doctus tamen ex Hystorÿs Ecclesiasticis, quare omni illo tempore tam innumera multitudo hominum omnis ætatis, sexus, conditionisq; ad mortes ducti, eas ouantes oppetierunt, annon se temerè & impiè audaculum esse, testimonio tot insignium martyrum (taceo magna illa lumina Ecclesie,

sana

NATIM SCRIPTÆ.

sanctos illos Doctores & Patres, quorum nomina & monumenta apud nos videntur, & in precio habentur) conuincetur?

Deinde verò à proximis hisce septuaginta annis usq; ad nostra tempora, Doctores, Pastores & Ministri Ecclesiarum reformatarum Domini nostri IESV CHRISTI, in Germania, Gallia, Anglia, Italia, alijsq; exteris regionibus, quorum multi dudum in Christo obdormierunt, plurimi adhuc supersunt, non nude tantum existimârunt, & existimant, sed attestante in cordibus & conscientijs eorum spiritu Domini nostri IESV CHRISTI, certocertius crediderunt & confessi sunt, credunt & confitentur se habuisse & habere verbum Dei. Quod profectò summa industria, labore, studio & sedulitate tractârunt, & tractant, seriò & maxima fidelitate docuerunt, docentq; non sine salutari fructu multorum defunctorum, & adhuc viuorum in illis regionibus, id certè copiosè satisq; testantur tum multæ myriades eorum, qui cum dispendio honorum, facultatum, ipsius deniq; suæ vitæ, ab ipsis verbum Dei prædicatum sunt amplexi & confessi: tum eorum innumeri libri piè & eruditè ad amussim verbi Dei scripti, qui in nostras quoq; regiones deuenerunt, & in manibus

610

EPISTOLÆ ALTER.

bus multorum passim voluitantur. De talibus igitur an verbum Dei habuerint habeantq; hodie, vos, si vultis, amittite.

Nobis quoq; Pastoribus & Ministris Ecclesiarum Domini nostri IESU CHRISTI, quas & nos reformatas vocamus, in Moravia, Bohemia, & Polonia, multis iam in Christo defunctis, non paucis hodie superstitis, non videtur tantum aliqua imaginaria persuasione, sed solidum & efficax testimonium in pectoribus omnium nostrum præbuit & præbet sanctus ille Paracletus veritatis spiritus, & nos confirmat, ut credamus & confiteamur nostros antecessores verbum Dei habuisse & docuisse pure: Nos quoq; verbum Dei habere, docereq; præter id nihil. Fuerunt quippe plurimi nostrorum antecessorum discipuli prædictorum Patrum & Præceptorum nostrorum, piorum illorum & doctissimorum virorum in exteris regionibus, & nostri non pauci sunt. At eis commendatum est nobis sacrum Ministerium Ecclesiasticum, sicut & plurimis antecessorum nostrorum. Quæ isti in Ecclesiis harum regionum docuerunt, & quæ nos docemus, partim ex ore summorum illorum virorum in exteris regionibus didicerunt, didicimusq;: partim ex pijs eruditissimisq; scriptis eorum

NATIM SCRIPTÆ.

eorum hauserunt, hausimus, & hucusq; haurimus. In norma administrandi ritus sacri Ministerij illos omnino nostri antecessores secuti sunt & nos sequimur, testibus post Deum, & nostram bonam conscientiam, auditoribus nostris innumeris, usq; etiam plerisque pijs & apprimè doctis viris.

Nihilominus tamen, ô Antistites societatis Valdensicæ, nostri auditores à non paucis vestrorum auditorum, (à vobis senioribus suis proculdubio edoctis) coguntur audire, quod ad nos cum summo utrinq; mœrore deserunt, neq; nostros antecessores, Pastores & Ministros harum Ecclesiarum habuisse vel docuisse verbum Dei, neq; nos id habere, docere eue, idq; propterea tantum, quod in vestram Valdensicam societatem externam non iurauerimus cum antecessoribus nostris. Nos & illos miserrimos: detestandum mehercule facinus, & dignum si ita se habet in illis & nobis æterno anathemate. Verùm heus venerabiles viri, probatu opus est. Nam si satis esset ad condemnandum aliquem, ut cuiuscunq; facinoris accusari tantum debeat, certè metuendum nobis erit, proh dolor, ne de nostris antecessoribus, de nobis, & utrorumq; auditoribus actum esset. Deus meliora det: Quapropter vos amicè oro,

&

EPISTOLÆ ALTER.

Et per Dominum IESVM CHRISTVM,
atq; per vestram conscientiam vos obtestor, ut
pridie Id: Nouemb. imminentis, hic Hunnobro-
dæ in domo Parochiali, ad decimam sextam hor-
ram antemeridianam compareatis, (nam ad
eum diem indicta est Synodus fratribus Contu-
berny nostri Ecclesiastici,) audituri Confessionem
fidei et doctrine, quam antecessores nostri in istis
Ecclesiis professi sunt et docuerunt, et nos prosta-
temur et docemus: Ea si improbatu digna fue-
rit, vosq; falsam et non analogam verbo Dei enu-
ceritis, certè verbum præterea nullum facturi si-
mus, neq; vera de nobis à vestris spargi diffitebra-
mur. Sed potius si nos quid melius docueritis, à no-
stra illa quã audietis confessione desciscere, eam
omnibus modis detestari et execrari, atq; uestri
illud melius amplecti et sequi nos neq; puduerit,
neq; piguerit. Quod vos non grauatim factu-
ros autumo. Debetis certè id nobis vel hoc ma-
ximè nomine, quod Dominus IESVS CHRI-
STVS ad Petrum dixerit Luc:22. Et tu con-
uersus confirma fratres tuos. Siquidem germa-
nicè der bekerten, id latinis conuersos signi-
ficat, societatem vestram nuncupari vultis. Bea-
nè valete. Hunnobrodæ 11. Calen: No-

uemb: 1577-

Secunde

NATIVIM SCRIPTÆ.

Secunda Epistola Broda ad Val-
denses missa, nam ad primam
scripto non responderunt.

Paulus Kyrmezerus: Antistitibus
Societatis Valdensicæ,

S. D.

Quod me indignum iudicaveritis Venera-
biles viri, amici dilecti, responso scripto, sed per
vnum ex vestris socijs Fratrem Vodiczka, Syn-
nagoga vestra Valdensica, quam hic quoq; Bro-
da habetis, principem, verba volantia ad me
miseritis, quamvis in meam magnam ignomi-
niam, vobis ipsis testibus, feceritis, tamen ego qui
minimus sum, id facile donare & concoquere
scio. Sed quid monstri in eo alatis, mucosissimæ
etiã naris qlibet olfacere potest. Deinde quod ad
meam amicam petitionem, & quod vos obtesta-
tus fuerim per Dominum IESVM CHRI-
STVM, atq; per vestram conscientiam, hæc
quod apertissimè à me vobis est ostensum, quo no-
mine id nobis, quod peti, debeatis, non tamen de-
bitum solueritis, & ad nos huc Brodam audien-
tum Confessionem fidei & doctrine, quam in
istis Ecclesijs antecessores nostri professi sunt &
docues

EPISTOLÆ ALTER.

docuerunt, nos quoq³, profitemur & docemus, non
veneritis, ex eo ipso, quam serio vos tangat gloria
Domini nostri IESU CHRISTI, & san-
ctæ eius Ecclesiæ in vnum coalitio, & qualis est
vestra conscientia, vos pro illa, quæ in vobis est
pia & ingenua mens, ipsi iudicate, & pronun-
ciate, nosq³, docete. Vos autem iterum Venera-
biles viri, amicè oro, & propter gloriam Domi-
ni nostri IESU CHRISTI, perq³, vestra
conscientiam obtestor, vt debitum nobis soluatis,
& vos eo, quod nobis debetis liberetis. Debetis
autem ad nos venire auditum Confessionem Ec-
clesiarum nostrarum, altero etiam hoc nomine,
quod princeps vestræ societatis Iohannes Bloh-
lanius, in illa sincera & simplici (quod sibi &
vobis persuasit) ad has duas quæstiones responsi-
one. I. Cur fratres ab alijs vnitatibus,
ut vocant sub vna vel sub vtraq³ se-
iungant. II. Cur suos auditores ad
obedientiam obligant: inter cætera sic

- “ scit tertium argumentum est, Nemo nec
“ scit Sacerdotes sub vtraq³, in Moravia præfer-
“ tim, alios amplecti doctrinam Lutheri, alios Cal-
“ uini, alios Brentij, alios item aliorum, ut forsitan
“ tan etiam quibusdam noua illa figmenta ex Itæ-
“ lia, & tandem ex Polonia nuper allata arride-
ant.

NATIM SCRIPTÆ.

ant. Et in summa variè alij ab alijs dissentiunt, ..
 nec etiam vlla Confessio aut Apologia extat ..
 unionis Bohemicæ, nisi quis compactatis nomen ..
 Confessionis tribuat. Itaq; etiamsi quis ad illos .. Nota:
 accedere velit, non potest scire ad quid accedat, .. Sub v
 quid amplecti aut reycere debeat. Quis igitur .. na vos
 fratribus vitio debeat vertere, quòd ad Sacerdo= .. cantur
 tes sub vtraq; accedere, ab illis regi, & cum illis .. Pontis
 coniungi neq; velint neq; possint, &c: Hæc ves= .. ficij:
 ter ille. *Ista volo non obliqua lance perpenda-* Sub vtraq;
ris, hinc enim docebimini non iniuria aut teme- ij qui se abs
ritate vos à nobis admonitum iri de soluendo de- Pontificijs
bito, atq; vos eò faciliores futuros ad soluendum. abdicârunt.
 Sed hic scrupulum quendam videre videor, qui
 vos fortasse à soluendo vel absterrere, vel in non
 soluendo duriores & pertinaciores reddere pos-
 set, quòd nimirum arbitrari velitis nos compa-
 ctata, nescio qua, vobis obtrusuros. Eximendus
 ergo est iste scrupulus, nam non est quòd cogite-
 tis de compactatis, sed scitote vos audituros Con-
 fessionem Fidei & Doctrinæ non Turcicæ, neq;
 Tartaricæ, vel quorumcunq;, sed Christianæ.
 Postq; autem cogitassem inter illa vestra volan-
 tia verba, quæ mihi vester ille Vodiczka, vestro
 nomine dedit, excusationem primam, (sed an
C capit

EPISTOLÆ ALTER.

capitata fuerit, vos melius me scitis) propositam
fuisse, quod vobis non satis fecerit scilicet tempus
trium septimanarum ad recolligendos primari-
os socios vestros per Bohemiam, Poloniam, &
Prussiam, propter sollicitationem et laborē dila-
tandi operis Domini, (id à vobis scilicet solis fit)
dispersos, ne tamen vel ipsa breuitas temporis
vobis scrupulum inycere in solutione vel remo-
randa, vel impedienda prorsus, possit, longioris
temporis spatium vobis dari ratio ipsa flagitat.
Propterea nolo vos nescire fratres Contubernij
nostri Ecclesiastici, alios quoq; complures pasto-
res continguarum Ecclesiarum hic Brodæ adfa-
tuos, ad 18. Cal: May, noui istius propem-
dum inchoandi Anni Domini 1578. hora
decima antemeridiana, integri horologij, ad-
eum itaq; diem vos quoq; adesse oro & obtestor,
vt supra: Vnum adhuc restat de quo vos admo-
nere operæ precium esse duxi. Quòd si ex alio-
rum quorumcunq; superiorum vel inferiorum
arbitrio ita pendetis, vt nisi eorum pace ad nos
venire non fueritis ausi, tunc vel vos ipsi ab illis
veniam huc proficiscendi impetratote, vel qui il-
li sint, qui vos suo nutu domi hærere cogant, me
docetote, ego apud Magnificum, & verè Gene-
rosam

NATIM SCRIPTÆ.

rosam & Christianum Heroa, Dominum Theodoricum Baronem à Kunouicz, Dominum in Hunnobroda, in inclita Moravia primarium nutricium Ecclesiæ Christi, & sincerorum Ministrorum eius, vobis hoc facile impetrauero, vt sua Magnificentia veniam à vestris illis huc proficiscendi exoret vobis. Interea tamen si misericordiam responso dignanini vestram mentem de istis omnibus supra dictis ad me scribite. Bene valete. Hunnobrodæ 5. Id: Decembris, iam iam finiendi Anni Domini 1577.

Primum Responsum Valdensium, Brodam missum.

Seniores Ecclesiæ Fratrum &c.
Paulo Kyrmezero S.

Venerabilis Domine, Frater in Christo conlende, Etsi alieniora quedam miscent Epistola tuæ, interpretamur tamen eas de mirifico studio tuo coniungendi Ecclesias vestras cum nostris. Et sumus sane nos ita animati, vt pacem colere cupiamus cum omnibus quantum in nobis est, & multo magis vnum esse in Domino

Cy

cuno

EPISTOLÆ ALTER.

Caput gor-
goneum.

cum omnibus qui hoc student. Quod agit autem
tua dignitas iam iterum literis ad nos suis, id
expeditum esse negocium videtur. Vnum est
fundamentum. Nostrarum autem Ecclesia-
rum Confessio in medio est, quam & quod lege-
re non sis dedignatus ostendunt literæ tuæ. Hanc
igitur si approbatis, non est quod amplius la-
boremus utriq; nec ullis iam scriptionibus novis
aut itineribus opus est. Promoveamus gloriam
Dei, & propagemus veritatem Dei, & ædifi-
cemus Ecclesiã eius, id quod nos unum facimus,
& de vobis idem persuademus. Absit ut con-
temnamus & rideamus quenq;, nec causas habe-
mus fertiendi de nobis gloriose, quod factum est,
fecit Dominus. Vos autem oramus ut benivo-
lencia & dilectione vestra, atq; etiam precibus
vestris nos complecti velit. Dabantur die 17.
January. 1578. Ex Vtopia.

Tertia Epistola Broda ad Val-
densicos socios missa.

Paulus Kyrmezerus: Senioribus Val-
densicæ societatis, S. D.

QVÆ vobis alieniora in meis Epistolis vi-
sa sunt, Venerabiles viri, amici dilecti, non dis-
ficula

NATIM SCRIPTÆ.

faciliter potuistis indicare vnde profecta sunt.
Cupio ex animo componi distractiones in Eccle-
siis, quæ vtrinque iam dudum vigent, & multa
remora pariunt profectui Euangely. Ar-
bitratus sum ante hac imò hucusque arbitror, ra-
tionem vix vllam inueniri posse commodiorem
compositionis illius, quàm si conueniremus, & co-
ram de talibus conferemus simul, id Apostolos
Domini fecisse testantur Acta eorum, atque citi-
us obturarentur ora auditorum vtrorumque, ne pe-
tulanter & immodeste alteri alteris pergerent
detrahere, id quod ipsi facile potestis expendere.
In fundamento plurimum situm esse non sum ne-
sciens, à quo nos dissentire non existimo. Quæ cla-
rissimus pietate & doctrina D: Beza in vestra
Confessione desiderat, ex eius Epistola ad sum-
mum illum & ornatissimum D. Doctorem
Cratonem anno 1574. scripta didici, & quæ
vos D. Cratoni ad ea respondistis, sunt mihi non
incognita vnà cum ijs quæ D. Crato ad vos re-
scripsit. Videtur autem D. Cratoni à vobis ve-
trique satis esse factum. Sed nos qui in istis regio-
nibus vobiscum versamur, & ea quæ quotidie
sunt, videmus, aliter de ijs sentire possumus, ex-
perimur enim quo pacto illa fiant à vobis & à
C iij vestris

EPISTOLÆ ALTER.

vestris, quæ in vestra Confessione scripsistis, Propter
pterea nos si nõ omnia, quæ D. Beza plurima ta
men desideramus, quæ vobis ostenderemus, & de
ijs simul tranquille & modestè conferremus. Scia
mus vos quoq; aliqua desiderare, non in Confessi
one nostra, quam vixdum vidistis, sed in alijs
& precipuè in vita & moribus aliquorum ex
nostris, de ijs quoq; possemus conferre, atq; con
iunctis animis & consilijs omnia in melius redi
gere, si ad nos venire non dedignaremini. Neq;
foret, mihi credite, irritum, vel non utile vtrinq;
nam multi id expectant, & exoptant. Quapro
pter vos venerabiles viri, fratres in Christo Do
mino multum dilecti & honorandi, non meo
tantum & contubernij nostri Ecclesiastici fra
trum, quin potius totius nostræ Ecclesiæ nomine
amicè & fraternè oro, ut ad 14. diem Aprilis
proximè imminentis ad nos venire non grave
mini, vel si ad eum diem vobis non vacaverit,
ipsi diem statuite, quo vos abs vestra opera ex
pedire posse arbitramini, mihiq; maturè signifi
cate, ut de eo fratres contubernij nostri certiores
reddi possint. Propter gloriam Domini nostri
IESV CHRISTI & studiũ coalitionis Ec
clesiæ eius sacro sanctæ, vos non gravatim id fa
Eturos

NATIM SCRIPTÆ.

Eturos mihi planè persuasum habeo, Valetet Hud
nobrodæ 4. Februar: Anno 1578.

Alterum responsum Valdensi-
um Brodam missum :

Ex senioribus quidam: Paulo
Kyrmezero S. D.

Reverende vir, satis à nobis factū tibi esse
existimavimus proximis nostris literis, quū
ostenderemus studium nostrum in pace pia cum
omnibus tuenda, & cupere nos ut unum simus in
Domino cum omnibus qui hoc student, nec opus
esse vel scriptationibus novis, vel itineribus istis
molestis, si Confessionem nostram, quæ in medio Caput gor-
dudum est, non improbas, neq; aliud nunc quic- goneum.
quam faciendum putamus, & tu si ista rectè
consideras, non potes aliud petere. Synodos con-
vocare & celebrare magna res est, & longa ac-
curataq; eget deliberatione, non enim caret mul-
tis periculis, id quod versato in serijs negotijs non
potest esse incognitum. His igitur te acquiescere
velimus, neq; nos alijs iterum scriptis, vel qua-
cunq; ratione ad vestros conventus pertrahi. A-
gite quæ ex usu vestrorum, pro quibus vobis Deo

EPISTOLÆ ALTER.

reddenda est ratio esse putatis, nostra absentia nihil vos moueat, nec cursum vestrum remoretur. Interim tamen, si quando commodè fieri poterit de quibusdam amicè conferre cogitabimus, & cum alijs nostris fratribus data occasione, hæc communicabimus. Non dubitamus te serio etiam pacem amare, ea si rata esse debet relinquenda sunt omnino ista quæ intempestiuè aliquando vel in conuiuijs, vel pro concione quoq; proferuntur, quæ neq; à nostris fieri putamus, nec vlllo pacto velimus. Quòd si quis petulanter obtrechet T. R. ex nostris, quo nomine à te accusantur, & fuerit ad nostræ Ecclesiæ apud vos pastorem à T. R. delatus non patietur frater Iohannes Aquinus pro officio suo petulantem istum monere, & idem te etiam ad tuos in simili casu facturum communis tranquillitatis causa, speramus. Bene vale. Deus vobis adsit, & tueatur, Dabatur die 17. Martij. 1578. Ex vtopia.

Quarta Epistola Broda ad Valdensicos socios missa.

Paulus Kyrmezerus: Senioribus
societatis Valdensicæ, S. D.

Nes

NATIM SCRIPTÆ.

Non nescitis, venerabiles viri, in domino a-
 mici dilecti & honorandi, verba mitissima
 illius animæ, reuerendissimi patris & præcepta-
 ris nostri charissimi Domini Philippi, cui vos
 quoq; & alijs omnibus summis illis viris orthodo-
 xis Doctoribus & Pastoribus Ecclesiarum Domi-
 ni nostri **IESV CHRISTI**, in exteris illis regi-
 onibus **AVE** dicitis: Quod filius Dei Domi-
 nus noster **IESVS CHRISTVS** crucifixus
 pro nobis & resuscitatus oravit eternum Patrem
 in agone suo, ut faciat ut vnum simus cum ipso:
 idem haud dubie semper orat: Ad huius summi
 Pontificis precationem vota nostra quoq; coniu-
 gamus, & petamus idem, ut mentes & corda om-
 nium docentium in his Ecclesijs copulet, ut vnum
 simus in Deo. Sit in nobis quoq; pium studium
 concordie, nõ queramus incensi odijs quod calu-
 niose in speciem agitari possit, quedam etiam
 prætereamus, quæ moueri non est utile. Item:
 Optarim omnium qui in nostris Ecclesijs docent,
 pium esse consensum, & vnã communem hostem
 reprimi. Nunc, proh dolor, hoc fieri videmus,
 quod scripsit Thucydides, tantisper victrices fu-
 isse Athenas, cum duces aduersus præcipuum &
 communem hostem coniuncti fuerunt, postea vi-

C v etas 10,

EPISTOLÆ ALTER.

Etas fuisse cum distracti duces singuli propria
bella quæsiuerunt, omisso communi hoste. Sed
oro filium Dei Dominum nostrum **IESVM**
CHRISTVM, ut nostris vulneribus medea-
tur, & clementer colligat sibi æternam Ecclesia-
am inter nos, & faciat ut omnes Ecclesie vnũ
sint in ipso. Hæc vir Dei Dominus Philippus.
Quæ ego & fratres contubernij nostri Ecclesia-
stici, ceteriq; contiguarum Ecclesiarum Domini
nostri **IESV CHRISTI** Pastores & Mini-
stri diligentissimè expendent, existimauimus
nos quoq; ad tam amicam petitionem, imò qua
in cælo & terra nihil maius & augustius, obtes-
tationem propter gloriam videlicet Domini no-
stri **IESV CHRISTI**, & per vestram conscia-
entiam, non tantũ vos responso à quibusdam se-
nioribus vestræ societatis ad me scripto, sed mul-
tò magis electis aliquot ex vobis viris doctis, ad
nos missis, qui omnium vestrum nomine nobis
dextras darent mutue societatis, concordie, con-
sensus & coniunctionis Ecclesiarum pignora
iam tandem debuisset declarasse studium illud
vestrũ, quod tantopere in vtroq; vestro responso
iactitatis piæ, scilicet, pacis cum omnibus tuenda
de, desideriq; ut vnũ sitis in Domino cum om-
nibus

NATIVIM SCRIPTÆ.

nibus qui hoc student. Ita nos Deus amet, si non
tam amice, et tali obrestatione ad vestros conven-
tus inuitassetis, ad audiendā, atq; ad analogiam
fidei excutiendam Confessionem vestram, & ad
coniungendas Ecclesias in unum, id quod ego
nostrarum Ecclesiarum nomine feci, nihil omni-
no prætexentes si vel in Callicuto essetis, ad vos
cucurrissemus. Et hodie parati sumus, quando-
cunq; nos vocaveritis, imò ut vocetis enixe ora-
mus, ad vos aduolare. Sed video me hucusq;
neq; meo & contubernaliū meorum, neq; no-
strarum Ecclesiarum nomine à vobis impetrare
potuisse, quæ aperte & candido animo cupy, &
iuste petij. Difficultates illæ & pericula, quæ
nunc prætenditis, vobis antehac nunquam, quod
ipsi sciatis, in mentem venerunt, neq; obstiterūt,
quin vestras Synodos convocaretis & celebrare-
tis, quando, quoties & quocunq; in loco istarum
regionum, in quibus vestra Synagoga sunt, vo-
bis libitum fuisset. Vel obliti fortasse estis, vos
solere ad vestras Synodos, aut alia vestra nego-
cia peragenda, (dico inaugurationem Synagoga-
rum vestrarum, & ministrorum, novas missas
vestras, pompam faciendorum profelytorum ve-
strorum &c.) bonis & fortibus equis & curria-
bus

EPISTOLÆ ALTER.

Etas fuisse cum distracti duces singuli propria
bella quæsiuerunt, omisso communi hoste. Sed
oro filium Dei Dominum nostrum **IESVM**
CHRISTVM, ut nostris vulneribus medea-
tur, & clementer colligat sibi æternam Ecclesia-
am inter nos, & faciat ut omnes Ecclesie vnã
sint in ipso. Hæc vir Dei Dominus Philippus.
Quæ ego & fratres contubernij nostri Ecclesia-
stici, ceteriq; contiguarum Ecclesiarum Domini
nostri **IESV CHRISTI** Pastores & Mini-
stri diligentissimè expendent, existimauimus
nos quoq; ad tam amicam petitionem, imò quæ
in cælo & terra nihil maius & augustius, obtes-
tationem propter gloriam videlicet Domini no-
stri **IESV CHRISTI**, & per vestram conscia-
entiam, non tantum vos responso à quibusdam se-
nioribus vestræ societatis ad me scripto, sed mul-
to magis electis aliquot ex vobis viris doctis, ad
nos missis, qui omnium vestrum nomine nobis
dextras darent mutue societatis, concordie, con-
sensus & coniunctionis Ecclesiarum pignora-
iam tandem debuisset declarasse studium illud
vestrum, quod tantopere in utroq; vestro responso
iactitatis piæ, scilicet, pacis cum omnibus tuenda-
de, desiderijq; ut vnã sitis in Domino cum om-
nibus

NATIVM SCRIPTÆ.

nibus qui hoc student. Ita nos Deus amet, si no-
tām amicē, et tali obtestatione ad vestros conven-
tus inuitassetis, ad audiendā, atq; ad analogiam
fidei excutiendam Confessionem vestram, & ad
coniungendas Ecclesias in vnum, id quod ego
nostrarum Ecclesiarum nomine feci, nihil omni-
no prætexentes si vel in Callicuto essetis, ad vos
cucurrissemus. Et hodie parati sumus, quando-
cunq; nos vocaveritis, imò ut vocetis enixè ora-
mus, ad vos aduolare. Sed video me hucusq;
neq; meo & contubernaliū meorum, neq; no-
strarum Ecclesiarum nomine à vobis impetrare
potuisse, quæ apertè & candido animo cupy, &
iustè petij. Difficultates illæ & pericula, quæ
nunc prætenditis, vobis antehac nunquam, quod
ipsi sciatis, in mentem venerunt, neq; obstiterūt,
quin vestras Synodos convocaretis & celebrare-
tis, quando, quoties & quocunq; in loco istarum
regionum, in quibus vestræ Synagoge sunt, vo-
bis libitum fuisset. Vel oblitī fortassè estis, vos
solere ad vestras Synodos, aut alia vestra nego-
cia peragenda, (dico inaugurationem Synagoga-
rum vestrarum, & ministrorum, novas missas
vestras, pompam faciendorum profelytorum ve-
strorum &c.) bonis & fortibus equis & curria-
bus

EPISTOLÆ ALTERÆ

bus ornatu Baronico, aliquot gladys, bombardisq³, muniti, atq³ caterua animosorū, & ad quæuis pericula auertenda cordatorū iuuenum stispati, semper proficisci. Ista saltem cœci non vident, & muti affirmare non possunt. Super vacaneus itaq³ hac in re annon sit nouitius iste metus. & an vos, vos inq³ deceat, maturius & magis seriò apud vos ipsimet cogitate. Omnes profecto py, & eruditi qui hodie viuunt, posteri etiam nostri, qui nobis succedent, poterunt ex his quæ hæctenus inter nos vtrinq³ agitata sunt, indicare, annon à vobis iuste nos petierimus, ista quæ petimus, & an verè id quod vos vnice studere dicitis ore, manu scribitis, à vobis præstetur:

Apostolus Paulus eximium illud Organon Domini nostri **IESV CHRISTI** docet Ephes: 2. medium parietem materie dirutum & dilapidatum esse morte & sanguine vnici inter Deum & homines Mediatoris, hominis **IESV CHRISTI** crucifixi, ita vt qui olim longè fuerunt, & qui propè iam in vnum nouum hominem vtrinq³, inq³ solidum corpus vnus capitatis compacti coaluerint, & hodie coalescere possint omnes credentes, & debeant. Eius quoq³ res iuxta commemorationem passionis & mortis
sue

NATIVIM SCRIPTÆ.

sua ipse Mediator nobis reliquit sacrā suam cœ-
nam $\omega\omega\omega\delta\eta\nu$ & $\sigma\acute{\upsilon}\nu\delta\epsilon\sigma\mu\omicron\nu$. Vos tamen
per vestram sociale[m] coniurationem vos à nobis
à nobis inquam, scitis quos nos esse antea dixerim-
us, nulla quam nos hodie sciamus, aut vos no-
bis demonstraveritis, iusta causa cogente in hisce
regionibus separantes, parietem ponitis inter nos
inter Magistratus, inter coniuges, inter parentes,
inter liberos, inter consanguineos, inter affi-
nes, aliosq[ue] omniū ordinum summos & infimos,
Iste verò paries, quas distractiones, quæ odia,
quas inimicitias, quas discordias, & innumera
mala pariat inter omnes in Ecclesia, in politica,
in œconomia vos scitis, imò in sinum ridetis, &
vestros ad ista contra nos & nostros instigatis.
Hæc non esse vana aut falsa, nos quotidie satis
superq[ue] experti affirmare possumus. Minus est
enim nostrorum oculorū & experientie nostræ
fallax testimonium, quam vestræ Syrenianæ lina-
guæ, qua perbellè scitis offam in fauces inycere,
aures obstruere, oculosq[ue] oblinire illis eximys &
præstantissimis viris exterarum regionum, per-
suadentes iisdem præter vos neminem, scilicet, in
istis regionibus Evangelium purè docere: Sacra-
menta ritè administrare, disciplinam rectè ex-
xerceo.

EPISTOLÆ ALTERÆ

xercere: opus Domini dilatare, & pie viuere. Id quod abundè præ cæteris videre est in vestro responso ad clarissimum dominum Doctorem Cratonem super sententiam incomparabilis viri Domini Bezae de vestra Confessione. Omitto nunc Confessionem vestram, & prolegumena eius. Bohemicum vestrum illud scriptum post excommunicatos impurissimos illos vestri fulgentis coelibatus infelices foetus Galli, Kohant: Glandis, Zialud, &c. Conprocerorum vestrae societatis, sinceram illam & simplicem vestri Iohannis Blahoslavij nomine totius vestrae societatis responsionem ad duas questiones. Responsum vestrum Domino Alberto Baroni à Pernsteyn: & alia pleraque ex vestri Iohannis Augustæ, cæterorumque eiusmodi rapsodiis, in quibus id quod dico à vobis fit, sunt enim omnia ista vestra sub lima, & prope diem limatiora & lucidiora emanabunt. Quæ tamen interim Deo cuncta cernenti & occulta tenebrarum oportuno tempore, illustraturo: Deo inde tempore, veritatis quod aiunt parenti. Denique vestris mancipijs, qui ea breui, quæ à vobis clam fiunt, in lucem pertrahent, pertæsi iam vestrarum pedicarum, desiderantesque ex ijs expediri, id nempe paulatim fit, Deo eos liberantes, committimus. Proinde ego quoque meis scri

NATIVITATIS SCRIPTÆ

scriptionibus vos magis urere, & molestus vobis esse nolo. Inuoco tamen hodie coelum & terram, atq; vestrum cuiuslibet conscientiam, testes, super omnibus quæ vobiscum tam aperte & candidè egi. Hoc vnicum addo, quod piensissimus Imperator Constantinus quondam ad arrogantem illum & philantia turgidum Acesium nouatianorum Episcopum dixit, Hist: Trip: lib: 2. Cap: 11, O Acesi, pone scalam, & si potes ascende solus in coelum. Ite nunc fratres societatis Valdenses & vos similiter facite. Interim tamen atrium vestrum in istis regionibus fortiter custodite. Bene valete, Deum oro vt vobis det bonam mentem, quò aures & oculos de industria amplius non claudatis.

Pet : Boq : Bitur :

Existimo impium esse, quod omnium cuiuslibet ordinis & conditionis commune est, id totum ad se vnum trahere, conariq; sibi vt proprium vendicare, atq; eos pessimè etiam iudicare si extra vitæ genus, quod sibi nouè confinxerunt, salutem parari non posse arbitrantur. Lam :

Dan :

Chry :

EPIST: ALTERN: SCRIP:

Chrisost: in Matth: hom: 49. de signis Antichristi eiusq; membrorum. Deniq; inquit: Præferent maiorem continentiam, & carnis mortificationem externam, quam appareat esse inter veros Christianos. Hunnobrode III, Id: April: Anno postremæ atatis M. D. LXVIII.

Finiunt Epistolæ alternatim scriptæ Broda, & Brodam.

Valdensici socij magis non responderunt, neq; spem fecerunt vllam coniungendi Ecclesias suas cum nostris, soli in coelum scandere volentes.

CON-

CONFESSIO

FIDEI ET DOCTRINÆ
CHRISTIANÆ A MINISTRIS

Domini nostri *IESU CHRISTI* re-
formatorum Cœtuum sanctæ eius
Ecclesiæ, In inclito Marchionatu

Moraviæ: ex verbo Dei breuif-
simè & simplicissimè conscrip-

ta, atq; Episcopo Holomu-
censi exhibita Anno dñi,

M. D. LXVII.

Roman: 10.

Corde creditur ad iustitiam, ore fit confessio ad salutem.

Sint vnum, doceant vnum, fateantur & vnum,

Quicumq; à Christi Nomine, nomen habent.

*P*astorum meritò summus qui pastor haberis,

*A*uxiliare gregi, Christe benigne tuo.

*V*erbi leta tui ductus per pascua, totos

*L*iber ut à Sectis transigat ille dies.

*V*t tua perpetuò celebrent benefacta fideles,

*S*urgat & in laudes nostra Thaleia tuas.

D Aquilinas F.

Ad pium & candidum lecto-
rem Paulus Kyrmez:

VNicum est verbum Dei, ut scis pie lector,
& sibi nunquam dissimile, vel contrarium,
scriptis Prophetarum & Apostolorum plenissima
me contentum. Est itaq; haec confessio Fidei &
Doctrinae Christianae ab antecessoribus nostris
Pastoribus & Ministris Ecclesiarum Christi
reformatarum in Marchionatu Moraviae con-
scripta, nosq; illorum successores eam retinea-
mus, non ut eam pro nouo verbo Dei Ecclesiae
eius obtrudamus, aut ut alijs pijs & orthodoxis
Symbolis & confessionibus summorum virorum
reuerendorum Patrum & praepceptorum no-
strorum in Saxonia, Heluetia, Gallia, Sabania,
dia Anglia, Rhetia, Scotia, &c. praepudicia-
mus, vel derogemus, aut eos praep ista despicias-
mus: sed ut inprimis aduersariorum nostrorum
praecipue autem Valdensicorum sociorum, pec-
culiariter in eo nobis detrahentium, & nos in-
cusantium, quod nulla confessio fidei vel apolo-
gia reformatorum ceterum Christi Domini ben-
eficio in Ecclesia eius sacrosancta, (quos ipsi
sub utraq; vocant) in Marchionatu Moraviae
exstet, ut non sciant quo pacto ad nos redire, &
se se nobis iterum coniungere possint (quod super-
runt

rius in secunda Epistola Broda ad eos missa ipa
sis ostenditur) iniquis obtreccionibus & im
portunis calumnijs, occurramus, nosq; abs tali
infamia liberemus. Ipsiq; destituantur iusta ex
cusatione, quam haectenus pretenderunt. Dein
de ut testaremur nostrum cum omnibus, ubiq;
Ecclesiae Domini nostri IESU CHRIS
TI orthodoxis coetibus consensum, quasi cer
to Symbolo, nostra ista confessione Fidei & do
ctrinae, contentum. Quem Deo nos Spiritu suo
sancto benigniter iuuante & regente, retinere
iuxta eum nostros auditores, sicut haectenus do
cuimus, in posterum quoq; uniformiter docere,
& ad nostros posteros propagare, volumus. Cer
to certius enim scimus non esse dissentientem a
scriptis Prophetis & Apostolicis, ex quibus
tanq; ex limpidissimis fontibus Israhelis riuulus
pure promanat purus. Si quibus vero breuitas
istius confessionis obscura vel ambigua visa fu
erit, yq; ampliozem eius declarationem deside
rauerint, petant eam a nobis, inuenient nos, deo
iuuante, paratos. In omnibus tamen oecumenice
Synodi omnium Christianae Ecclesiae coetuum or
thodoxorum discussionem & iudicium non re
formidamus.

Dij CON-

CONFESSIO

CONFESSIO.

In nomine Patris & Filij &
Spiritus Sancti Amen.

Diuus ille Apostolus Domini
nostri *IESV CHRISTI* Pe-
trus docet in prioris suæ Epistolæ ca-
pite tertio, id esse munus Christi-
anorum, vt semper sint parati ad re-
spondendum cuilibet petenti, vt lo-
quantur de ea, quæ in ipsis est, spe-
cum mansuetudine, & reuerentia.
Proinde cum hæc regio Marchionatus
Morauia ob diuersas in ea hæ-
rentes sectas eo nomine apud finiti-
mas nationes diffametur, quòd in ea
cuius, etiam vanissimæ religioni, li-
bertas detur & concedatur, eiusq; rei
causam non nisi ipsos Ministros Ecc-
lesiarum esse, plurimi censeant, vt
pote quos illegitimè ad sacrum Mi-
nisterium Ecclesiasticum accedentes,
doctrinam falsam sequi, atq; sanctæ
Catholicæ Ecclesiæ contumaciter res-
pugnantes, dissolutè cum maximo
scanda-

DOCTRINÆ CHRISTIÆ.

scandalo viuere, existiment. Ideò nos in reformatis Dei beneficio Ecclesijs eiusdem Marchionatus ex voluntate Dei per legitimam uocationem pastores & Ministri constituti, ex communi nostro consensu, & diligenti deliberatione, necessitate ipsa ob importunas calumnias & iniquas detractiones aduersariorum coacti, hoc scripto confitemur, ac verè & publicè testamur de doctrina & conuersatione nostra in Ecclesia Christi. Quò omnibus pateat nos non repugnare vlla ex parte sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, sed potius ei sincerè adherere, quodq; nullam vnquam dederimus ansam, neq; hactenus demus crescendis & multiplicandis sectis, seu falsæ religioni: verùm conamur & adnitimur pro viribus nostris ea exequi, quæ ad ædificationem veræ sanctæ Ecclesiæ, atq; in ea cultus & honoris Deo accepti, faciunt.

DE SANCTISSIMA ET
GLORIOSA TRINITATE.

D iij

DE

CONFESSIO

I.

DE DEO Patre, Filio eius *I E S U*
C H R I S T O, & Spiritu sancto
corde credimus, ore confitemur, vna-
nimiterq; docemus, vnum esse essen-
tia, & in tribus subsistentibus perso-
nis, verum, viuum, æternum Deum,
veluti id ipsum sacra scriptura aper-
tissimè docet, & Deus noster ipse di-
gnatus est ita sese patefacere. *Moses*
Deut: 6. enim dicit: Audi Israhel, Dominus
Deus noster Deus vnus est. Et ipse
Esa: 45. de sese Deus per *Esaïam* Prophetam
testatur, inquit: Ego Dominus, et
non est alius. Nunquid non ego Do-
minus, & non est vltra Deus absq;
me. Item: Quoniam ego sum Deus,
& non est vltra me Deus, nec est simi-
Esa: 46. lis mei. Cùm Christus baptizaretur
Matth: 3. à *Iohanne* Baptista in *Iordane*, aperi-
tè tres personæ vnius diuinę essentię
manifestatæ sunt, audita est enim
vox cœlestis Patris è cœlo sonans:
Hic est Filius meus dilectus, in quo
mihi complacitum est. Filius autem
Dei manifestatus in carne stetit ad
ripam

DOCT: CHRISTIANA.

ripam Iordanis. Ac Spiritus sanctus descendit visibili specie quasi columba super ipsum Filium. Vbi ostenditur tres esse distinctas personas in unitate diuinæ essentiæ. Ipse quoque

Dominus Iesus disertè mandauit vt baptizarentur omnes gentes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, &c.

Matt: 28.

Ad hæc Symbolum Apostolicum, Nicænum, Ephesinum, Chalcedonense, Athanasij, & si quæ sunt à verbo Dei non dissonantia, tanquam vera & recta, cum sacra scriptura consentientia amplectimur in omnibus punctis & articulis, atque auditoribus nostris ea proponimus, & iuxta gratiam donorum Dei nobis concessorum, enarramus.

DE DEO PATRE.

II.

PAter æternus quòd sit prima persona diuinitatis credimus, confitemur, & docemus, qui sua omnipotentia,

D iij

tentia,

CONFESSIO

Psal: 145. tentia, per coæternum filium in spiritu sancto creauit Coelum, Terram, Mare, & cætera omnia quæ in eis sunt, eaq; hucusq; conseruat, regit, tueturq;. Sicut de eo Psalmista testatur: Qui fecit coelum, terram, mare, & omnia quæ in eis continentur. *1. Cor: 8.* apostolus quoq; Paulus ait: Nobis est vnus Deus, qui est Pater ille, ex quo omnia, & nos in ipso. Item: In ipso viuimus, mouemur, & sumus.

DE FILIO DEI. III.

Gal: 4. **D**E filio Dei Domino nostro *I Es*
SV CHRISTO credimus, confitemur, & docemus, quòd sit secunda persona diuinæ indiuiduæ Trinitatis, nimirum coæternus Dei æterni filius, ex æterno Patre sine principio ab æterno genitus, verus Deus cum Deo Patre, cui per omnia æqualis est. Qui vbi venisset plenitudo temporis ad saluandos nos miseros peccatores descendit de coelo, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex sancti-

DOCTR: CHRISTIANÆ.

ctificata carne beatæ Mariæ virgini-
nis, in eius vtero carnem humanam
verè suscipiens, verus homo est fa-
ctus, et in ea humanitate verè est pas-
sus & in cruce mortuus, satisfecit iu-
stitiæ Dei pro nostris peccatis nobis
peccatoribus, & verè resurgens à
morte attulit nobis veram iustitiam,
æternæq; vitæ beatitudinem, veluti
hoc ipsum de eo prædictum erat per
Prophetam Esaiam: Ecce electus
meus, complacuit sibi in illo anima
mea. De quo postea Pater ipse testa-
tus est dicens: Hic est filius meus di-
lectus, in quo mihi benè complaci-
tum est, ipsum audite. Et Apostolus
Paulus inquit: Unus est Dominus
IESVS CHRISTVS, per quem om-
nia, & nos per illum. Qui est De-
us super omnia benedictus in sæcu-
la.

Isa: 42.

Mat: 3.17.

1. Cor: 8.

Rom: 9.

DE SPIRITV SANCTO:

IIII.

DE Spiritu sancto credimus, con-
fitemur & docemus, quòd sit ter-

D v

tia

CONFESSIO

Gen: 1.

Johan. 14.

15. 16.

tia persona sanctæ & indiuiduę Trinitatis, nimirum verus cum Deo Patre, eiusq; Filio Deus, non factus, non genitus, nec creatus, sed ab utroque procedens, de quo scriptum est: Spiritus Domini ferebatur super aquas. Et de eodem inquit Christus: Cum venerit Paracletus quem mittam à Patre Spiritum veritatis qui à Patre procedit, &c.

DE INNOCENTIA primorum parentum, & de peccato originali.

V.

DE primorum parentum innocentia & originali peccato in quo omnes homines nascuntur credimus confitemur, & docemus, quod primi Parentes Adam videlicet & Eva creati erant ad imaginem Dei, casti, sine peccato, iusti, innocentes, & immortales, habentes veram cognitionem Dei, atq; sufficientes ad obediendum Deo, vt testantur sacrę literę. Inquit

DOCT: CHRISTIANÆ.

quit enim Moses: Creauit Deus ho- *Gen: 1.*
minem ad imaginem & similitudi-
nem suam. Et in libro Sapientiæ scri- *Sapien: 2.*
ptum est: Deus vocauit hominem
inexterminabilem, & ad imaginem
similitudinis suæ fecit illum. Eam
verò innocentiam amiserant paren-
tes primi per peccatum inobedi-
entiæ, quòd nò tantum in eos ipsos, sed
etiam in omnes ipsorum posteros
peruasit, adeò vt & nos cum nostris
posteris istius mali simus partic pes.
Veruntamen ex eo lapsu & peccato,
illi ipsi & nos baptizati, atq; agnos-
centes culpam, & fide agentes pœni-
tentiam liberamur per Dominum
nostrum **IESVM CHRISTVM**,
in quem confidimus, sicut Apосто-
lus ait: Sicut per inobedientiam vni-
us hominis, peccatores constituti fu-
imus multi: ita per vnius obedi- *Rom: 5.*
am constituuntur multi iusti.

DE LIBERO AR-
BITRIO.

VI.

De

CONFESSIO

DE libero arbitrio, & potentia nostra in rebus bonis post lapsum primorum parentum credimus, confitemur & docemus, quòd iam nos ex nobis ipsis id quod à nobis exigit Deus neque prestare neque inchoare, neque captu seu intelligentia nostra a seque qui valeamus, nisi accesserit gratia & auxilium Christi domini, per sanctum eius spiritum. Dicit enim scriptura: Sensus & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab infantia. Item: Pravum est cor hominis & inscrutabile. Item: Non est iustus, ne quidem vnus, non est qui intelligat, non est qui exquirat Deum, omnes deflexerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Item: Deus est qui agit in vobis vt velitis, & efficiatis, pro sua benevolentia. Et Christus Iohan: 15. inquit: sine me nihil potestis facere.

DE VERBO DEI.

ARTICULUS VII.

DE verbo Dei credimus, confitemur,

DOCTR: CHRISTIANÆ.

mur, & docemus, quòd sit authore Spiritu sancto plenè & perfectè conscriptum & comprehensum in volumine veteris & noui Testamenti. Proinde illud solum esse verum fundamentum & certissimam amussim totius Ecclesiasticæ doctrinæ ducimus & censemus, cui nihil debet ad- ulterini addi, nec quicquam veri ab eo auferri, neq; ab eo est declinandum in vllam partem dextræ vel sinistrae. Ecclesiasticorum autem doctorum scripta, seu sacrarum literarum interpretationes (id quod ipsi passim in suis commentarijs à nobis flagitant) in tantum accipimus, in quantum cum ipso verbo Dei consentiunt. Huc spectat quoq; confessio illa Augustana appellata, quæ pie memoriae Cæsari Carolo quinto est exhibita Anno 1530. Quam nos ita, sicut & cæteri pijs & eruditi orthodoxi viri, amplectimur, ad analogiam nimirum veræ fidei, & sacræ scripturæ.

Deut: 4.

5. 12.

Prov: 30.

Augu:

DE

CONFESSIO
DE LEGE DEI. VIII.

DE Lege Dei, quæ est vna pars
verbi Dei complectens sancta
eius præcepta, credimus, confitemur
& docemus, quòd sit sancta, bona, &
iusta, ex qua discimus indubitata
voluntatem Dei, nimirum quomodo
nos gerere debeamus cum erga ipsi-
us diuinam gratiam: tum erga pro-
ximos nostros, hoc ipsum docetur his
verbis: Ego sum Dominus Deus
tuus. Non habebis Deos alienos co-
ram me, &c. Diliges Dominum Deum
tuum ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua, & ex totis viribus tuis, &
ex tota mente tua. Et proximum tu-
um sicut te ipsum. Huic legi diuinæ
si vndequaquæ satisfacere possemus sal-
uaremur per eam, sicut scriptum est:
Quæ faciens homo, viuet in eis. Et
Christus ait: Si vis ad vitam ingredi
serua mandata. Item: Hoc fac & vi-
ues. Verum cum sit natura nostra
peccato originali corrupta, nullo mo-
do ei satisfacere possumus. Ideò Lex
Dei ponit ob oculos nostros peccata
nostra

Exod. 20.

Deut: 5. 6.

Leuit: 19.

Matt: 22.

Leuit: 18.

Matt: 19.

Luc. 10.

DOCTR: CHRISTIANÆ.

nostra, grauesq; poenas Dei, quibus
ea in nobis puniuntur, cum tempora-
les, tum æternas per maledictionem
Dei nobis deputatas, vt hac ratione *Deut: 27.*
ad Christū Dominū in quo consistit
perfecta legis impletio, adducamur,
sicut scriptū est: Per legē agnitio pec- *Rom: 3.7.*
cati. Item: Lex Pædagogus noster ad *Gal: 3.*
Christum. Item: Perfectio legis Chri *Rom: 10.*
stus est ad iustificationem omni cre-
denti.

DE EVANGELIO. IX.

DE Euangelio credimus, confite-
mur & docemus, quod est altera
pars verbi diuini, cōplectens promif-
siones diuinas de Christo Domino,
quæ continentur in scriptis sanctorū
Prophetarum, & comprehendens
doctrinam Christi Domini & Apo-
stolorum eius, de earundem promif-
sionum impletione, & exactione.
Quod videlicet Deus per illud nos
benignè vocat & commonefacit ad
poenitentiam & fidem, quam in no-
bis auxilio Spiritus sancti per præ-
dicationem eiusdem Euangelij sui
efficit & auget, quodquæ remissio-

CONFESSIO

nem peccatorum, salutem & vitam æternam, his qui Fide Euangelium suscipiunt clarè & manifestè annunciat, ac verè testatur, iuxta illud quod Dominus & Saluator noster docuit

Iohan: 3+ inquiens: Sic Deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitum daret, vt

Luc: 24+ omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Item: Sic scriptum est, & sic oportuit filiū hominis pati, & resurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius poenitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes initio

Acto: 10+ facto ab Hierosolimis. Petrus quoq; Apostolus ait: Huic omnes Prophetæ testimonium ferunt, quòd remissionem peccatorum accepturi sint per nomen eius omnes quicumq; crediderint in eum.

DE RECONCILIATIONE CVM DEO PATRE. X.

DE reconciliatione nostra cū Deo Patre, qua nos miseri peccatores accepta-

DOCTR: CHRISTIANÆ.

acceptamur pro filijs Dei, & de inter-
cessione vnus Mediatoris, reconcilia-
toris & intercessoris nostri Domi-
ni *IESV CHRISTI* credimus con-
fitemur & docemus, nos miseros pec-
catores nulla alia ratione & per nul-
lum alium assecutos esse cum Deo
Patre reconciliationem, vel assequi
posse vt ei placeamus, vtq; ab eo p fi-
lijs et filiabus adoptemur, ac in nostris
orationibus ad eum fusis exaudia-
mur, nisi per solum Dominum *IESV-
M CHRISTVM*, filium eius
vnicum & Salvatorem generis hu-
mani, de quo dictum est per Prophe-
tam: Ecce electus meus complacuit
sibi in ipso anima mea. Et Paulus ait:
Cum inimici essemus, reconciliati
sumus Deo per Filij eius mortem.
Item: Deus erat in Christo mundum
reconcilians sibi, non imputans eis
peccata eorum, & posuit in nobis ser-
monem reconciliationis. Iohannes
quoq; Apostolus inquit: Aduoca-
tum habemus apud Patrem *IESVM*
CHRISTVM iustum, & ipse est
E pro.

Esa: 42.

Rom: 5.

2. Cor: 5.

1. Iohan: 2.

CONFESSIO

1. Ioh: 5. propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed etiam pro peccatis totius mundi. Item: Hæc scripsi vobis, qui creditis, creditis in nomen filij Dei, vt sciatis vos vitam æternam habere, & vt credatis in nomen eius. Et hæc est fiducia quam habemus apud ipsum, si quid petierimus secundum voluntatem eius, audit nos.

DE ECCLESIA. XI.

DE sancta Ecclesia credimus, confitemur, & docemus, quod sit congregatio hominum in nomine domini nostri *IESV CHRISTI* vt sit populus Dei, post ascensionem Christi domini non iam ex vno populo, sicut ante ascensionem, sed ex totius orbis populis nationibus, & linguis collectus, agnoscens solum Christum esse suum Dominum, caput, & fundamentum, in quo ædificatur per solam doctrinam Propheticam & Apostolicam purè & sincerè sonantem.
De

DOCTR: CHRISTIANA.

De hac Ecclesia loquitur Christus dicens: Multi ab oriente & occidente venient, & decumbent cum Abrahamo, Isaaco, & Iacobo in regno caelorum, filij autem regni eijcientur foras. Item: Habeo adhuc alias oves, quæ non sunt ex hoc ovili, ibo tamen & adducam eas, fietq; vnus Pastor, & vnum ovile. Et Apostolus inquit: Dedit eum caput super omnia ipsi Ecclesiæ, quæ est corpus eius. Item: super ædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, existente summo angulari lapide ipso **IESV CHRISTO**. Huic autem Ecclesiæ sunt externè immixti mali & hypocritæ, quos ob externam eorum simulationem pietatis eijcere non possumus, sic enim sunt mansuri vsq; ad consummationem sæculi. Id quod ipse Dominus plurimis similitudinibus docet.

Matt: 28.

Iohan: 10.

Ephes: 1:

Ephes: 2.

Matt: 13.

DE SACRAMENTIS.

XII.

DE Sacramentis à domino nostro **IESV CHRISTO** institutis, credimus.

E ij mus.

CONFESSIO

mus, confitemur & docemus, quòd sint inuisibilis gratiæ Dei visibilia signa, seu visibile verbum, quæ nobis testantur, quòd Deus per ea agit ac nos certificat perinde atq; per suum verbum de suo fauore, gratia, atq; immensa & ineffabili charitate, cor nostrum excitans & confirmans ad credendum suis diuinis promissionibus. Quinetiam Sacramenta sunt symbola & tessaræ religionis nostræ Christianæ, quibus certi reddimur, nos esse Christi, & quòd vicissim Christus noster sit cum omnibus suis meritis & beneficijs nobis per eum præstitis.

DE SACRO BAPTISMO. XIII.

DE sacro Baptismo credimus, confitemur, & docemus, quòd est Sacramentum à *CHRISTO* in eius Euan- gelio loco circumcissionis, institutum eiq; additum, vt baptizarentur in nomine Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti omnes gentes, ad testandam &

DOCT: CHRISTIANÆ.

& obfignandam regenerationem no-
stram & adoptionem in filios & fili-
as Dei, & ad declarationem æterni
foederis diuini, per gratiam Spiritus
sancti, & purificationem à peccatis
per sanguinem *IESV CHRISTI*, ad
confirmationem infertionis per Fi-
dem in Christum Dominum, atq; ad
renouationem vitæ nostræ. De hoc
Sacramento mandauit Apostolis su-
is Christus dicens: Euntes docete *Matt: 28.*
omnes gentes, baptizantes eos in no-
mine Patris, & Filij, & Spiritus san-
cti. Et Apostolus ait: An ignoratis *Rom: 6.*
quòd qui baptizati sumus in Chri-
stum *IESVM*, in mortem eius bap-
tizati sumus. Item: Quicumq; in *Gal: 3.*
CHRISTVM BAPTIZATI e- *1. Pet. 3.*
stis *CHRISTVM* induistis. Item:
Petrus inquit: Baptismus nos saluos
reddit non quo carnis sordes reijciun-
tur, sed quo fit vt bona conscientia
benè respondeat apud Deum per re-
surrectionem *IESV CHRISTI*.

E iij

De

CONFESSIO
DE SACRA COENA
DOMINI,
XIIII.

DE sacra Coena domini nostri **IESU CHRISTI**, credimus confitemur & docemus, quòd sit veri corporis & sanguinis domini nostri **IESU CHRISTI** sacramentum, sacro eius Euangelio additum, & in eo institutum, consistens re duplici, una terrestri, & visibili, altera verò coelesti & inuisibili, de qua tamen ex verbo Dei auditur, destinatum ad commemorationem & annunciationem passionis & mortis eius, quam oppeterunt pro peccatis nostris, quò videlicet Fides nostra confirmetur, ac spiritali cibo anima vniuscuiusque credentis alatur & nutriatur, representeturque communio qua Christo domino capiti nostro, & nobis membris inuicem iuncti sumus, iuxta id quod Christus dominus ait: Hoc facite in mei commemorationem. Et Paulus: Quotiescunque enim ederitis panem hunc & poculum hoc biberitis mortem domini

Matth: 26.

Mar: 14.

Luc: 22.

DOCT: CHRISTIANÆ.

domini annuntiabitur donec veniat. 1. Cor: 11:
Item: Poculum benedictionis, cui be-
nedicimus nonne communicatio san- 1. Cor: 10:
guinis Christi est: Panis quem fran-
gimus, nonne communio corporis
Christi est: Item: Vnum corpus mul-
ti sumus, nam omnes ex eodem pane
participamus. Proinde iudicamus
esse necessarium, atq; Ecclesiasticæ
disciplinæ conueniens, vt illi omnes
qui Coenæ domini participes esse vo-
lent, prius à nobis instituantur de Fi-
de in Deum Patrem, deq; cognitione
Filij eius domini nostri *IESV CHRIS-*
TI, deq; vera Fide in eum, atq; in
Spiritum sanctum, ne sine probatio-
ne sui hoc Sacramentum sumant, do-
cente id Apostolo: Probet autem se
homo, & ita de pane illo edat & de
poculo bibat.

DE RITIBVS ECCLE- SIASTICIS.

XV.

DE ritibus Ecclesiasticis sentimus,
docemusq; iuxta Apostolū Pau-
lum,

E iij

lum,

CONFESSIO

1. Cor: 14. lum, quoniam omnia in Ecclesia decenter & bono ordine fieri peragique debent, eos ritus qui verbo Dei non repugnant, sed ad ædificationem veri cultus Dei, & Ecclesiæ **CHRISTI** seruiunt, necessariò in Ecclesia retinendos esse. Quapropter huiusmodi ritus omni superstitione semota in nostris templis retinemus, & obseruamus, circa ministerium Ecclesiasticum nostra vernacula lingua vtentes.

DE MAGISTRATV. XVI.

DE Magistratu seu potestatibus supereminentibus in hoc mundo, videlicet, de Imperatore, Regibus, Principibus, Baronibus, & omnibus gubernatoribus in regimine politico constitutis credimus & docemus, quòd sint non postrema pars sanctæ Ecclesiæ **CHRISTI**, proptereaque illorum vocatio, & administratio sit ipsius Dei ordinatio ad tuendam & promouendam in primis Ecclesiam, ad protectionem bonorum,
cor-

DOCT: CHRISTIANAÆ.

correptionemq; malorum, quibus ne-
cesse est esse subditos omnes inferio-
res, non solum propter iram, sed ma-
gis propter conscientiam, sicut docu-
erunt Apostoli domini. Inquit enim
Paulus: Omnis anima potestatibus
supereminenter sit subdita, non
enim est potestas nisi à Deo. Idem Pe-
trus quoq; docet, Proinde sæpius ad-
monentes auditores nostros vt debi-
tam obedientiam magistratui præstent,
nō solum nos ipsi pro eo ad Deū pre-
ces fundimus, sed auditores nostros
etiam docemus Deū, vt Magistratui
pro sua clementia in omnibus bene-
dicat quæ ad augmentum gloriæ, ho-
noris, & cultus sui diuini, & ædifi-
cationem Ecclesię suę, protegendisq;
nobis contra hostes, & ad concordiam
Ecclesiæ, ad veram publicam ho-
nestatem pertinent, necessaria sunt.
Vt Deus per Magistratum nos in
sua Ecclesia cum hac doctrina & re-
ligione vera custodire, defendere, ac
conseruare dignetur. Quandoqui-

Rom: 13.

Tit: 2.

1. Pet: 2.

1. Tim: 2.

E v Eccle-

CONFESSIO

Ioel: 2.

Mat: 15.

*Malach:
16. 18.*

suum & Spiritum sanctum, ad quam omnes hortatur per Prophetam dicentem: Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. Et additur à Regio Propheta consolatio: Cor contritum & humiliatum Deus non despicies. Qui itaq; ea ratione poenitentiam agunt peccatorum suorum, & eorum sibi conscij Domino Deo ea confitentur, & ex intimo corde de eis dolentes ad Euangelium confugiunt, ac Dominum *IESVM CHRISTVM* vera Fide intuentur, orantes Deum Patrem, vt ob merita Filij sui ea illis remittere dignetur, quandoquidem iam hi non amplius ex leuitate animi peccare instituunt, ijs per Ministros Ecclesiae *CHRISTI* peccatorum remissio annunciatur, & ab eis absoluuntur iuxta mandatum Christi, eiusq; exemplum, atq; Apostolorum eius doctrinam.

DE SATISFACTIONE

pro peccatis nostris.

XIX.

De

DOCTR: CHRISTIANÆ:

DE Satisfactione pro peccatis nostris credimus & docemus, quòd sicut Dominus noster *IESVS CHRIVS* solus est fundamentum salutis nostræ, & sufficiens oblatio nostra pro peccatis nostris: ita quoq; is solus etiam est vnica satisfactio nostra ad iustificationem coram Deo Patre in æternum valens & permanens, testante id Apostolo: Christus semel ingressus est in sancta sanctorum, æterna redemptione reperta. Item: Omnis quidem sacerdos adfuit quottidie sacra peragens, & eadem sæpius offerens hostias, quæ nunquam possunt aufere peccata: Hic verò vnica pro peccatis oblata victima perpetuò sedet ad dexteram Dei. Cuius sanguis emundat nos ab omnibus peccatis nostris.

1. Ioha: 2.

1. Cor: 1.

Heb: 9.

Heb: 10.

1. Iohan: 1.

DE SCANDALO:

XX.

DE Scandalo, quod per dissolutam & inhonestam conuersationem

nem

CONFESSIO

nem Ministrorum Ecclesiae, ipsi Ecclesiae & vulgo auditorum datur, sentimus & docemus nemini nostrum ex ministris Ecclesiarum Dei beneficio reformatarum esse conueniendum. Ideo nos id vnicè optantes vt huiusmodi scandala tollantur, ex communi nostro consilio decreuimus, vt auxiliante Deo in administratione vocationis nostrae honestè, piè, & sanctè viuamus quo simus bono exemplo nostris auditoribus cæterisque omnibus hominibus, vt videntes nostra bona opera glorificent Patrem nostrum qui in caelis est. Quod vt facilius, & diligentiore ratione à nobis obseruetur seu præstetur, elegimus nonnullos ex nostro numero, quibus officium Inspectorum, cuiuslibet contubernij iuxta prouincias in hoc Marchionatu, detulimus & commendauimus, (Decani ij appellant) annuentibus id ipsum & confirmantibus Magistratibus pijs nostris, vt ij diligenter cæteris confratribus, ad eorum contubernium pertinentibus præ-

DOCTRINÆ CHRISTIÆ.

præessent. Quibus nos omnem debitam reuerentiam & obedientiam promissimus, parati eorum gubernationi obsequi, hortatui morem gerere, & pœnis iustis subiacere.

DE EXTREMO IUDICIO. XXI.

DE die extremi iudicij, de resurrectione mortuorum, & vita atq; condemnatione æterna, credimus, confitemur & docemus, quòd certò circa consumationem huius mundi venturus est è coelo Dominus noster **IESVS CHRISTVS** ad exequendum suum iustum iudiciũ, ad quod omnes homines in eo ipso corpore in quo in hoc mundo vixerunt, hodie viuunt, & ad finem mundi viuent, in quo mortui sunt vel morientur, malos pariter ac bonos, summos simul & infimos, cuiuscunq; vel sexus vel ætatis quisq; fuerit, resurgere necesse est, malos quidem ad æternos crucia-

CONFESSIO

cruciatus in inferno, bonos verò ad
perpetuum gaudium in coelesti æter-
na vita. Ideò diligenter hortari so-
lemus omnes auditores nostros vt in
vita ista præsentipiè, honestè ac san-
ctè viuant, & vt ex vera fide in Do-
minum nostrum *IESVM CHRIS-
TVM*, cum timore & tremore suam
ipsorum salutem operentur, cum
gaudio expectantes euocationem et
exitum ex hac misera vita, concepta
indubia spe, se cum suis corporibus
glorificatis per dominum *IESVM
CHRISTVM* ad æternam vitam
resurrecturos. Sicut Iob ait: Scio
quòd redemptor meus viuít, & in no-
uissimo die de terra resurrecturus
sum, & rursus circumdabor pelle
mea, & in carne mea videbo Deum,
quem visurus sum ego ipse, & oculi
mei conspecturi sunt, & non alius.
Et Saluator ipse inquit: Et prodi-
bunt qui fecerunt bona in resurrecti-
onem vitæ: Qui verò mala fecerunt
in resurrectionem condemnationis.

Iob: 19.

Iohan: 5.

EPI.

EPILOGVS CVM
PIO VOTO.

DEus Pater Domini nostri *IESV
CHRISTI*, cuius sancti nomi-
nis gloria per veram & rectam do-
ctrinam in eius Ecclesia innotescit,
& celebris redditur, dignetur suo di-
uino auxilio omnibus nobis docen-
tibus & discuntibus, summis & infi-
mis adesse & sancto suo Spiritu ita
nos regere, vt in confessione & pro-
pugnatione huius puræ, veræ, & sa-
lutaris doctrinæ per omne tempus
vitæ nostræ vnanimis perseuerare,
inuitis etiam portis inferorum, pos-
simus: atq; in pietate & honestate
vitæ nostræ vt decet, functionem no-
stram ornemus: & quottidie magis
ac magis in omni bono, Deo placito,
& nobis salutarî, augeamur, atq; ip-
sius solius benigna gratia proficia-
mus cum omnibus electis eius, ad vi-
tam æternam, **A M E N.**

Sed tu Domine vsq; quo?

Veni cito Dñe Iesu. Amen.

F EPI.

M V O EPISTOLA
EPISTOLA

PAVLI KYRMEZE-
RI: ADEXIMIVMET
Doctissimum virum N. N.

Euancicij Societati Valden-
sium ante non multos
menses addictum.

S.

CLarissime & doctissime
Vir, Reuerentia tui, quam tibi
multis nominibus debeo non est pas-
sa me tibi ita acerbè respondere, si-
cut Epistola illa, nuper manu tua, ex
aliorum tamen mente, satis pro ipso-
rum imperio pontificium fulmen spi-
rante, quo aliquis timidiusculus pro-
telari facilè potuisset, scripta, atq; ad
nos per Vodiczka principem Synago-
gæ Valdensicæ, quam hîc quoq; Bro-
dæ habent, allata flagitasset, parco
itaq; tibi. Scis me dudum tibi coram
& per Epistolam significasse, me ali-
ud non agere, quam vt Valdenses
præ

P A V : K Y R M E Z E R I .

præcariò, opportunè vel importunè
pertraham ad præstandum re ipsa,
quod passim in suis rapsodijs vltro
pollicentur, præcipuè autem in Epi-
logo octo quarundam suarum rati-
onum, quibus se deterreri præten-
dunt, ne etiam templa nostra ingre-
di audeant. (iube tibi illas octo ra-
tiones ostendere, & an hisce nostris
temporibus sint iustæ, iudica iustè)
reformatione nimirum facta in no-
stris templis, se non inuitè & coactè,
sed spontè, ac libentissimè in ea in-
gredi, & nobiscum coalescere velle,
esset enim ipsis, meo & omnium pi-
orum iudicio, si non tantum dice-
rent, sed dicta præstarent quoq;, con-
sultius, ob id primò, quòd tales, qua-
les ipsi sese suis mancipijs, omnibus-
que alijs, exponunt, & videri vo-
lunt, non deceat non præstare quod
pollicentur, nam mendacium id ma-
gis esse hominum: Deinde multa il-
la mala de quibus ipsis in postrema
illa ad ipsos Epistola scripsi, præcide-
rentur in Ecclesia, Politia, & Oeco-
nomia,

EPISTOLA

nomia, fieretq; dæmoni & toti eius regno dolor & luctus, nam hinc multa ei decederent: Econtra plurima bona in Ecclesia, Politia, & Oeconomia emergerent & crescerent, indeq; fieret Deo, Angelis, & toti Ecclesiae res grata, gaudium, & exultatio, nam multa accederent. Deniq; possemus coniunctis animis, consilijs, et viribus occurrere imminenti communi à communibus hostibus periculo, quod aduersum hanc prouinciam per eos Satan molitur, potius quam vt permittamus dissoluti & disiuncti idem nobis euenire, quod muri & ranæ in pugna ab accipitre: vel quod D. Paulus Gal: 5. minatur: Imò ne ipsis peculiariter contingat, quod D. Caluinus Epist: 298. prædicit Polonicis Valdensibus, istiç Morauici ante non multos annos experti fuissent, nisi tunc astu sibi prospexissent. Scio te nondum oblitum esse eius, quod anno superiore mihi, & Domino Dauidi Reusio nostro, atq; ciui illi Brodensi, comitibus meis istie

PAV: KYRMEZERI.

is istic dixerat, persuasum tibi videlicet esse à Valdensibus, omnes Sacerdotes in Moravia, qui sunt extra coniurationem Valdensicam, esse tales, qualis est istic Pastor, nempe Calixtinus, idest plusquam semipontificios. Cùm autem Valdenses nuncq̃ poterunt demonstrare nos tales esse, aut in doctrina vel ritibus aliquid pontificij observare, præter templam, iam dudum ædificata, & lineam vestem, (nisi ista sola nos pontificios redderent, & propterea indignos cum quibus coalesceretis) nonne intelliges, si ad id in quo nobis tam maleuolè detrahunt, tacerent, nos veritatem prodere? an non potius iudicabis & fateberis, nos vero Zelo incensos, necessaria contra istos necessitate trahi? Sed tu ista melius considera, & præcipitantia tuæ modum impone. Quòd idoneo non sum ad facetias, sicut scribis, ingenio, bene habet, malo enim ea quæ ad Ecclesiam pertinent, seriò, apertè & candidè agere, etiamsi non adsit sub-

EPISTOLA

limitas orationis, aut fucosa humanae sapientiae verba. Sed non scio quid Valdensibus faceti scripserim, hoc autem scio certò, me illis non maledicere, nisi ipsi mala putent, quae ego vera scripsi. Ista tamen omnia tempus te edocebit. Hoc unicũ nunc addo, cum D. Beza: Qui sunt illi qui imperiosè volunt alios reprehendere, & condemnare, in sua tamen inquiri nolunt? Ad cætera quæ tua Epistola adhuc continet, respondebo posthac si volueris, cum mihi prius Valdensici ad quæstiones hinc adscriptas responderint, vel tu pro ipsis, & cum tu quoque adiunctam assertionem tanquam reliquorum specimen (quæ non ut tu putas ab aliquibus Valdensibus inferioribus, hyperbolicè est declamitata, neque adeo obsoleta, sed à tota societate Fratrum scilicet legis Christi (*Gednoty Bratrske Zakona Krystovva*) publicè est ante aliquot annos edita,) benè legeris, & quid tibi de ea videatur, mihi significaueris. O si Bohemicè scires, ut posses

les

PAV: KYRMEZERI.

les ipse eorum rapsodias legere, & intelligere, mirareris certè, & tum demum diceres, te nunquam putasse tantam inter istos lucem luxisse à tempore Thaboritarum, si dijs placeat. Præcipuè autem libellum eorum de libero statu, quem supra viduum & matrimonialem extollunt, in eo plusquàm pontificiffantes, deinde duos libros pro eorum Sacerdotibus, maioribus & minoribus, quos verè posses appellare pontificale maius et minus, nam videres in illis multa ita lucentia, vt sine admiratione, ea non posses legere, vel audire, vix enim pontificios scriptores plura scripsisse arbitror, quæ magis pontificia dici possent: de gradibus Sacerdotum: de confessarijs: de confessione: de necessaria omnium peccatorum iuxta singula præcepta decalogi enumeratione: de septem peccatis mortalibus: de pœnitentiæ partibus, contritione, confessione, & canonica satisfactione: ieiunio videlicet, oratione, & elemosina: De septem Sacra-

F iiij men

EPISTOLA

mentis: de octo beatitudinibus: de rebaptizandis à Sacerdotibus baptizatis: de canone minore in commemoratione Domini (nam in maiore pontificali suo canonem alterum maiorem habent) de gesticulatione cum particulis panis coenæ, & cum calicibus: de reliquijs coenæ, et innumera talia pontificiorum deliria, in minori isto eorum pontificali contenta, quod ego habeo, & in spe sum, me prope diem maius quoque adepturum. Si contingeret te aliquando ad nos venire omnia ista tibi ostenderem, & explicarem, Sed ecce qualia sunt ista quæ ad me scripsisti, te non meminisse, ubi à tempore Thaboritarum fuerint aliæ Ecclesiæ, in quibus tantum lucis luxerit, quantum in istorum synagogis. En lucem Valdensicam deliniatam habes. Sed transferant potius utrunque in latinam linguam, & mittant D. Bezæ, alijsque eximijs viris. De his autem plura posthac.

QVÆ

P A V : K Y R M E Z E R I .
Q V Æ S T I O N E S .

I.

Pertinetné sacrum Ministerium
Ecclesiasticum ad omnes in vniuer-
sum homines, non solùm quo ad mi-
nistros, & administrationem: Sed
quoad eos etiam quibus administra-
ri debet; an verò ad aliquos peculia-
riter est restringendum, & qui, vbiue
illi sunt ad quos restringi debet.

II.

Vnde Ministerium Ecclesiasticū
habet suam authoritatem, & vigo-
rem, à Christoné: an à Ministris, vel
ab ordinatione ipsorum: seu ab ijs
ad quos peragitur: siue à loco in quo
peragitur, vbiunq; ille sit.

III.

Homines audientes Euangelium
purè doceri, eicq; verè credentes, eti-
amsi non iurauerint in societatem
Valdensicam ritu ipsis solito: aut si
addicti ipsis à societate ipsorum def-
ciuerint, & nobis sese adiunxerint:
suntné vnà nobiscum vera, veræ Do-
mini Christi Ecclesiæ, membra.

F v

Est.

EPISTOLA

IIII.

Estné sola seiunctio à nostris templis, & addictio synagogis Valdencis ritu ipsorum, minori pontificali contento, verum duntaxat signum verę Ecclesię Christi.

V.

Soliné reditus nostri Ministerii, vtpote peccunię, frumenti, &c. sunt signum falsorum Ministrorum Ecclesię.

VI.

Asseruntné hodie Valdenses, quod ante hac asseruerunt, demonstraturque in assertione ipsorum hęc adposita, coniugio Sacerdotum prophari Ministerium, ita vt Minister vxorem ducens non possit Ministerio defungi: vel vt tantum docere possit, non autem Sacramenta administrare, præcipuè verò sacram cœnam:

Ad has quæstiones iube eos piè, dilucidè, sincerè, & sine ambiguo fuco respondere, aut tu pro ipsis responde, nam iuxta eas facilimè id omne

ne

PAV: KYRMEZERI.

ne quod eos haftenus impediūt poterit elici, cognosci & tolli, poterimusq; pariete delapidato in vnum solidum illud sanctæ Catholicæ Ecclesiæ corpus, cum omnibus veris membris eius, vbiq; terrarum fuerint, (Si tamen Valdenses vllos extra ipsorum coniurationem pro veris membris habent) in vno Spiritu & Fide coalescere. Quod vt nobis benignè largiri dignetur vnicum illud suæ vnicae sanctæ Ecclesiæ caput, Dominus noster *IESVS CHRISTVS* ex animo precor, ne igitur sibiipsis Valdenses desint, nos ipsis desse nolumus. Benè vale Domine reuerenter Colende. Hunnobrodæ 8. Idus: Nouemb. Anno postremæ ætatis M. D. LXXVIII.

Ad pium & candidum lectorem P. K.

En damus tibi pie & candide Christiane lector specimen eorum quæ in quarta Epistola supra posita, à nobis ad Valdensicos proceres scripta

ASSERTIO. SPONGIA

*scripta tibi daturus promissimus, Lege cum ve-
ro & serio timore Dei, & discerne Spiritus an-
ex Deo sint. Talia plura paulò post ac-
cepturus. Benè in Domino I E*

SV vale, & pro nobis

Deum ora.

ASSERTIO

VALDENSI-

um de Cœli-

batu Ministro-

rum Ecclesiæ.

Excerpta ex ip-

sorum libello

Bohemicè im-

presso, Anno

Domini 1558.

In quo respon-

dent Magnifi-

co & Genero-

so Dño Al-

ber-

SPONGIA

PAVLI KYR-

MEZERI *mollis*

& leviscula, ad des-

tergendas aspergines,

quas in ista assertione

illeverunt sacro Con-

ingio Ministrorum

Valdensici socij: Scri-

pta Hunnobrode. An-

no postremæ ætatis

1578.

PRÆFATIO

ad pium Lectorem:

NOlo te nes-

cire pie &

Chri-

ASSERTIO SPONGIA.

Berto Baroni
à Pernsteyn,
&c. ostenden-
ti aliquot rati-
ones, quare in
eorum, quam
vocant, vni-
tatem nolue-
rit iurare, in-
ter quas istam
quoq; posuit:
Valdenses ha-
bere Matrimo-
nium Sacerdo-
tum pro re vi-
li, superflua,
& inordinata,
atque ob id
eos nolle pati
ministrum ma-
ritum inter ip-

Christiane Le-
ctor, si boni isti
socij Valdensis
hanc Assertionē
misissent ad D.
Caluinum infer-
tam Epistolæ ex
Carmelo ad eum
scriptæ, Anno
1560. aut si duo
illi Mercurij ipso-
rum, quorum in
ea mentionem fa-
ciunt, ita sese co-
ram eo & toto
Presbyterio Ge-
neuensi super
hoc articulo de-
clarassent, absq;
dubio aliud re-
sponsū tulissent.
Sed sapuerunt
mea quidem &
aliorum senten-
tia, quòd hæc re-
ticuerunt. Quam
uis

ASSERTIO.

fos docere, vel
cæteris munijis
que ministeri-
um requirit,
defungi: arbi-
trantes omnes
habere donū
continentiæ,
&c. Eorum
verba latinè
ita sunt red-
dita.

D. Lutherus, D. Philippus, D. Bu-
cerus, & cæteri præstantissimi viri
exterarum regionum hanc assertio-
nem vidissent, eamq; legissent, certè
alias comendatorias ipsis dedissent,
quam sunt ille, ipsorum confessioni
additæ, quibus, sese plusquam decet
iactitantes, abutuntur ad condem-
nandum illos ipsos commendatores,
ceterosq; omnes docentes & discen-
tes qui in ipsorum societatem non
iurâ-

SPONGIA.

uis prius ad vnū
ex principibus
ipsorum ea de re
multa scripserit,
quibus potuissēt
contenti esse (si
micam frontis ha-
berent) quæ ex-
tant Epistola 37¹.
Sed dudum ad
omnem pudorem
frontem perfrica-
uerunt & in im-
pudicitia occallu-
erunt. Ad hæc si

iu
N
fu
ob
re
eo
ue
ni
Ja
Cl
tu
cu
ol
3.
tu
of
an

1.
Ec
L
hin
qu

ASSERTIO. SPONGIA.

iurârunt, vbicunq; locorum fuerint.
Nam sciunt egregiè aures illorum
summorum virorum fallere oculos
oblinire, atq; offam in fauces inijce-
re. Fallant potius oculos Dei, ne
eorum arcana flagitia videat, & re-
uelet, sed frustra id cogitant, non e-
nim fefellerint. *ἔχει θεὸς ἐκδικῶν ὅμματα.*
Iamq; in veritate perficitur sermo
Christi, Matth: 10. Nihil est tam op-
tatum quod non reueletur: & tam oc-
cultum, quod non sciatur. Idipsum
olim quoq; Deus prædixerat, Naum
3. Ecce ego ad te, dicit Deus exerci-
tuum, & reuelabo pudenda tua, &
ostendam in gentibus nuditatem tu-
am, & in regnis ignominiam tuam.

BONA FIDE.

SPONGIA.

*1. Quare non in
Ecclesia Domini?
Quid tu pie Lector
hinc potes colligere,
quam istos Valdensi-*

ASSERTIO.

*Quartò, incu-
sat nos quòd do-
centibus in no-
stra i. vnitate in-
terdicamus con-
iugiis*

SPONGIA.

eos bonos socios esse
Phariseos, id est, se-
paratos ab Ecclesia
Dei Catholica, ac ob
id se esse iustiores cæ-
teris, præcipue autem
ob ipsorum cœlibatū,
quo sibi ita placent,
vt putent se non sibi
tantum, sed suis etiam
mancipijs, mereri cœ-
lum: quod euidentis-
simè demonstrari po-
test ex integro illo li-
bello quem de statu li-
bero compilauerunt:
deinde ex hoc etiam,
quòd cum cœtibus re-
formatis Catholica
Ecclesie rursus con-
iungi nolunt, sed om-
nes contemnunt et con-
demnant. 2. Vide
pie lector, isti boni so-
cy cum non possint re-
te ad analogiam Fi-

ASSERTIO.

iugium, arbitran-
tes fortasse om-
nes habere donū
continentiæ. Et
hæc est illa Hele-
na, propter quam
Baro istud bellū
contra nos mo-
uit, &c. ad hanc
incusationem co-
gimur aliquantū
2. cautius re-
spondere.

PRIMO, nos
Ministris Domi-
ni in nostra vni-
tate, p re laudabi-
li, à spiritu sancto
in sacra 3. scrip-
tura, atq; exem-
plis primitiuę Ec-
clesię valdè com-
mendata, & con-
cilijs Ecclesie pro-
mulgata & con-
firmata ducimus,

